

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

35E JAARGANG

WOENSDAG 22 MAART 1950

No. 1715

COMMISSIE VAN REDACTIE:*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;**F. de Vries; C. van den Berg (secretaris).**Redacteur-Secretaris: A. de Wit.**Assistent-Redacteur: J. H. Zoon.***COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:***J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;**F. Versichelen.**Gegevens over adressen, abonnementen enz. op de laatste bladzijde van dit nummer.***INHOUD:**

	Blz.
De artikelen van deze week	223
Sommaire, summaries	223
Stabiele of fluctuerende wisselkoersen? (I) door <i>Prof. Dr F. A. G. Keesing</i>	224
Nogmaals: het aanbod V.V.R.A. en L.V.V.S. door <i>Prof. Mr J. G. Koopmans</i>	226
Regeling van de rechtspositie van het staatsbedrijf der P.T.T. door <i>Prof. Mr C. W. de Vries</i>	228
De tegemoetkoming in de oorlogsschade aan roerende goederen (II) door <i>Mr N. H. Wiarda</i>	230
Aantekening: Het jaarverslag 1949 van de Nationale Bank van België	232
Internationale notities: Autoproductie en -uitvoer	234
Het Londonse reizigersverkeer	234
Geld- en kapitaalmarkt	234
De Belgische geld- en kapitaalmarkt in Februari 1950 door <i>V. Van Rompuy</i>	235
Grafieken: Indexcijfers van groothandelsprijzen in Nederland	236
Statistieken: Bankstaten	236
Stand van 's Rijks Kas	237
Enige Indexcijfers van de industriële productie in Nederland	238
Indexcijfers van groothandelsprijzen in Nederland	238

DEZER DAGEN

zou men ervan gaan tolleren (waarvoor het trouwens het gijkte seizoen is). Belangrijke gebeurtenissen wervelen voorbij en beslissingen werden genomen, drastisch zelfs voor een generatie, die langzamerhand economisch het klappen van de zweep kent.

In Indonesië toonde het nieuwe bewind een grote drijfkracht. De staatkundige constructie op Java veranderde met spoed onder noodwetgeving. En daarachter werd de samenstelling van een wisselkoerssysteem bekend gemaakt, dat de import als globale grootheid, en daarmee de verbruikskansen ook van essentialia, zal moeten beperken.

Onmiddellijk daarna kwam een geldzuivering, die althans alle leerboekschrijvers een moment van vreugde deed opspringen. Hier werd werkelijk halvering van de geldhoeveelheid bereikt door het in tweeën knippen van bankpapier. In tegenstelling tot de onverstandige tovenaarsleerling, heeft de Indonesische Regering één der uit het klieven ontstaan helften niet de kans gegeven op eigen houtje aan het werk te gaan; deze is meteen gebonden. Zal de andere helft, naar verwacht spoedig gesteund door nieuwe makers, nu wellicht tweemaal zo hard gaan lopen?

Ook in Nederland een hoos van feiten, doch meer passend bij een gematigd klimaat. Dat althans voor de landbouw de zaken ten goede bleek te hebben gestuurd, waartoe, over acht jaar, de Noord-Oost Polder, tot welker drooglegging werd besloten, mede verder zal kunnen helpen.

Aan de Sociaal-Economische Raad, voor welke een keur van mannen werd aangezocht, om op breder niveau het bedrijfsleven met verminderde wrijving te doen draaien; met grote belangstelling ziet men naar de voorbereiding om dit werk op te zetten, zó dat het vaart zal kunnen houden.

Op één punt echter kan men in Nederland zijn draai niet vinden. Niet zozeer om de aanvaarde verhoging van de benzineprijs, doch over de verhoging van het algemeen prijspeil en de kosten van levensonderhoud zijn er zorgen. Verhoging, die na de devaluatie te verwachten was, doch die, naar het prijspeil, de 5 pCt loonsverhoging reeds is voorbijgegaan. Elke econoom weet, welke cirkelbeweging van prijzen en lonen hier kan beginnen: de lonen- en prijzencommissie wordt belaagd door zorgen rondomme.

Het wenden en keren om de koningsquaestie werd voor België door de volksuitspraak niet beëindigd. Men blijft het probleem van alle kanten bezien, waarbij het nog niet is gelukt de tournure te vinden, die allen tot rust kan brengen.

„Geef mij een vast punt”, een verzuchting waarschijnlijk ook van het Franse ministerie, waarvoor stakingen, looneisen en budgetaire eisen voortdurend rouleren. Geen verzuchting naar het schijnt van het Britse ministerie, dat vast schijnt te houden aan een gekozen punt van uitgang, terwijl de leden van de meerderheid daardoor eerder zuchten, dat het Lagerhuis voor hen een te vast punt van verblijf wordt.

‘Een vast punt, niet om de wereld te kunnen bewegen, maar om haar tot rust te brengen, zoekt de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken, die achtereen totale diplomatie, een politiek voor Azië en zeven punten als voorwaarden tot overeenstemming met Rusland formuleerde. „He, who is giddy, thinks the world turns round”, zegt Shakespeare ergens. Is het niet eerder zo, dat wie over de draaiende aarde denkt, duizelig wordt?

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

REKENING-COURANT EN GIRO

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

LOCOMOTIEF

ZEER OUDE
GENEVER

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

CONSOLIDATED NATURAL GAS COMPANY

(Opgericht op 21 Juli 1942 onder de wetten van de Staat Delaware)

Gevestigd te Wilmington.

Ondergetekenden berichten, dat zij van **Vrijdag, 24 Maart 1950** af ter Beurze van Amsterdam, door bemiddeling van de heren

Coffeng & Co.
L. J. Boef
en **Mandersloot & de Bruijn**

zullen doen verhandelen

Certificaten aan toonder voor vijf Gewone Aandelen met een nominale waarde van \$ 15.— per aandeel in bovengenoemde vennootschap, uit te geven door Administratiekantoor „Interland” N.V., gevestigd te Amsterdam, op de voorwaarden vastgesteld bij akte dd. 8 Februari 1950, verleden ten overstaan van Notaris W. Straub te Amsterdam.

De eerste koers zal, rekening houdend met het, ter Beurze van Amsterdam voor certificaten van Amerikaanse aandelen bestaande agio, worden vastgesteld op basis van de slotnotering der aandelen te New York d.d. 23 Maart 1950. De notering te New York bedroeg op 16 Maart j.l. \$ 45% per aandeel.

De opnemng der certificaten onder Rubriek II in de Prijs-courant van de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam is aangevraagd.

Exemplaren van een Bericht en afdrucken van de administratie-voorwaarden zijn ten kantore van ondergetekenden verkrijgbaar, alwaar ook een exemplaar van het laatste jaarverslag van de Consolidated Natural Gas Company ter inzage ligt.

ROTTERDAMSCH E BANK N.V.
LABOUCHERE & CO. N.V.

Amsterdam, 18 Maart 1950.

Announces, waarvan de tekst 's Maandags in ons bezit is, kunnen, plaatsruimte voorbehouden, in het nummer van dezelfde week worden opgenomen.

N.V. KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE ZOUTINDUSTRIE

Boekelo - Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

*Fabriek van
zoutzuur (alle kwaliteiten)
vloeibaar chloor
chloorbleekloog
natronloog, caustic soda.*

ROTTERDAMSCH E BANK

DOCUMENTAIRE
ACCREDITIEVEN
INCASSEERINGEN
OP BINNEN- EN
BUITENLAND

250 VESTIGINGEN
IN NEDERLAND

R. Mees & Zoonen

Anno 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

Rotterdam

's Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen
Amsterdam (alleen Assurantie)

Groothandel

DEZE WEEK:

De Nederlandse Antillen

★ Iedere week zeer veel nieuwe gevraagde offertes en aanbiedingen van binnen- en buitenland.
Plaats voor export een aanbieding in de rubriek **TRADE OPENINGS**.

Abonnementsprijs f 15.— per jaar

KON. NED. BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK.

Prof. Dr F. A. G. Keesing, *Stabiele of fluctuerende wisselkoersen? (I)*.

Een doorbreking van het handelspolitieke bilateralisme is dringend noodzakelijk. Afschaffing van het tweezijdige contingenteringssysteem leidt echter onvermijdelijk tot het optreden van bilaterale onevenwichtigheden in het betalingsverkeer; deze zijn slechts aanvaardbaar indien de transferabiliteit der bij de liberalisatie betrokken valuta's kan worden hersteld, zodanig, dat ieder land slechts behoeft zorg te dragen voor zijn *totale* betalingsbalansen-evenwicht en dat het de thans zo belangrijke bilaterale evenwichten volledig kan veronachtzamen. Het probleem is daarom, of de huidige wisselkoersen voor de bovenbedoelde liberalisatie cum multilateralisatie een bevredigende grondslag bieden, en, zo neen, langs welke weg een zodanig stelsel van koersrelaties kan worden tot stand gebracht. De vraag, in hoeverre vrije koersvorming geacht kan worden de weg te banen, die leidt tot liberalisatie van de handel op basis van een gemultilateraliseerd betalingsverkeer, zal in een volgend artikel worden beantwoord.

Prof. Mr J. G. Koopmans, *Nogmaals: het aanbod V.V.R.A. en L.V.V.S.*

Sedert de publicatie van de artikelen over bovengenoemd aanbod in „E.-S.B.” van 25 Januari, 1 en 8 Februari jl. hebben de gebeurtenissen in dit opzicht niet stil gestaan. Verschillende nieuwe feiten hebben zich sindsdien voorgedaan, terwijl er bovendien in de pers nog verschillende beschouwingen verschenen, waaronder de artikelen van Prof. Meyers in het Alg. Handelsblad en de beschouwing van Drs E. Katan in „E.-S.B.” van 1 dezer. Dit alles tezamen gaf schr. aanleiding tot het maken van enkele nadere kanttekeningen bij zijn vorige uiteenzettingen. Zo worden o.a. de nieuwe vermogensopstelling V.V.R.A., de beweerde „*imparitas creditorum*”, de cessie-crediteuren en de verhouding tussen geld- en effectencrediteuren en de koerscorrectie voor effecten ter sprake gebracht.

Prof. Mr C. W. de Vries, *Regeling van de rechtspositie van het staatsbedrijf der P.T.T.*

Het wetsontwerp tot regeling van de rechtspositie van het staatsbedrijf der P.T.T. brengt, ondanks de officiële verzekering van het tegendeel, een belangrijke wijziging in de praktijk van ons begrotingsrecht. Deze wijziging is niet gewenst. Wordt dit punt door de Regering teruggenomen, dan is de baan vrij om de andere wijzigingen, door het wetsontwerp van 1 November 1947 voorgesteld, spoedig door te zetten.

Mr N. H. Wiarda, *De tegemoetkoming in de oorlogsschade aan roerende goederen (II)*.

Na in een vorig artikel (zie „E.-S.B.” van 8 Maart jl.) te hebben nagegaan, welke tegemoetkomingen in de oorlogsschade in de Wet op de Materiële Oorlogsschaden zijn voorzien t.a.v. roerende goederen, welke tot een bedrijf behoren of tot het uitoefenen van een beroep dienen, wordt thans nagegaan, welke tegemoetkomingen zijn voorzien m.b.t. het huisraad en de niet tot een bedrijf behorende roerende goederen van rechtspersonen en niet-rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen.

SOMMAIRE.

Prof. Dr F. A. G. Keesing, *Les cours du change stables ou fluctuants? (I)*.

La suppression de la politique commerciale bilatérale est d'une nécessité urgente. L'abolition des systèmes de contingentement au déséquilibre bilatérale des comptes de paiement; cet état de choses est acceptable à condition que la liberté du transfert des devises puisse être rétablie de sorte que chaque pays ne doit plus s'occuper que de l'équilibre du total de ses accords de paiement et qu'il puisse négliger complètement ses soucis résultant des équilibres bilatéraux. Le point de savoir dans quelle mesure la libre formation des cours peut stimuler la libération du commerce sur la base de comptes de paiement multilatéraux, sera traité dans un article prochain.

Prof. Mr J. G. Koopmans, *A nouveau l'offre du V.V.R.A. et de la L.V.V.S.*

Depuis la publication dans l'„E.-S.B.” des 25 janvier, 1 et 8 février des articles de l'auteur susdit, plusieurs nouveaux faits se sont produits et différents commentaires ont été formulés. L'auteur ajoute quelques remarques marginales à ses exposés précités.

Prof. Mr C. W. de Vries, *Règlement de la position juridique de l'administration des P.T.T.*

Le projet de loi relatif au règlement de la position juridique de l'administration des P.T.T. introduit, malgré la dénégation officielle, une importante modification dans la pratique du droit budgétaire. Cette modification n'est pas souhaitable.

Mr N. H. Wiarda, *L'indemnisation des dommages de guerre aux biens meubles (II)*.

L'auteur vérifie les indemnités prévues par la loi sur les dommages de guerre en faveur des mobiliers et des biens meubles, qui ne font pas partie d'une entreprise, et appartenant à des associations investies ou non de la personnalité civile.

SUMMARIES.

Prof. Dr F. A. G. Keesing, *Stable or fluctuating rates of exchange? (I)*.

It is urgently necessary that the bilateral trade policy should be broken through. Abolition of the two-sided quota system will, however, inevitably lead to bilateral disequilibriums in payments, which are only acceptable if transferability of the currencies concerned can be restored in such a way that each country only has to take care of *total* equilibrium in its balance of payments, with complete disregard of bilateral equilibriums. The question as to what extent free rates of exchange may clear the way towards liberalization of trade on the basis of multilateralized payments will be answered in a second article.

Prof. Dr J. G. Koopmans, *Once more: the liquidation proposals made by V.V.R.A. and L.V.V.S.*

Since the publications contained in „E.-S.B.” of Jan. 25th, Febr. 1st and 8th 1950, new facts have developed, which have induced the writer to add some further notes to his previous reviews.

Prof. Dr C. W. de Vries, *Regulation of the legal status of the State Postal, Telegraph and Telephone Service.*

The bill governing the legal status of the State Postal, Telegraph and Telephone Service will, although officially denied, cause an important and undesirable change in the practical application of Netherlands budgetary legislation.

Dr N. H. Wiarda, *War damage compensation with regard to personal property (II)*.

The writer examines the compensations covered by the law in respect of furniture and non-industrial property belonging to corporations and private associations.

STABIELE OF FLUCTUERENDE WISSELKOERSEN?

I

De devaluatie van het pond sterling in September 1949 heeft niet slechts geleid tot een ingrijpende herziening van het tot dat moment bestaande complex van wisselkoersen. De omstandigheid, dat het Engelse besluit binnen enkele dagen een lawine van koerswijzigingen vermocht te ontketenen, de kennelijke labiliteit van een valutastelsel dat uitdrukkelijk als stabiel was aangeduid, de weinig bevredigende criteria op grond waarvan in het algemeen de hoogte der onderscheiden devaluatiepercentages werd bepaald, zij hebben alle de vraag doen rijzen, of het geldende systeem van internationale samenwerking op valutagebied wellicht ten principale wijziging behoeft.

De recente monetaire geschiedenis heeft een merkwaardige opeenvolging vertoond van perioden, gedurende welke stabiele en fluctuerende wisselkoersen elkander afwisselden. In 1914 bezweek onder de druk der oorlogsomstandigheden het stelsel, dat gedurende meer dan veertig jaren tot aller tevredenheid had gefunctioneerd. De overgang naar een systeem van wisselende koersen was destijds geenszins gebaseerd op een wijziging in de inzichten omtrent hetgeen als de meest gewenste organisatie van het internationale valutastelsel moest worden beschouwd. Algemeen wenste men niet liever dan het beproefde en betreurde stelsel zo spoedig mogelijk in ere te herstellen.

De diepgaande verstoringen op monetair gebied maakten, dat men eerst omstreeks 1925 tot de vooroorlogse normaliteit kon terugkeren. De vreugde was echter van korte duur. De crisis van 1929 demonstreerde, dat de herwonnen stabiliteit haar noodzakelijke fundamenten ontbeerde. Tussen 1931 en 1936 werd de gouden standaard volledig geliquideerd en ten tweede male vervangen door een stelsel van schommelende wisselkoersen. Ditmaal was de nieuwe oriëntering wel van principiële aard. Onder de indruk van de voortwoekerende depressie trachtte ieder land in de eerste plaats orde te stellen op eigen zaken, zonder zich gebonden te achten door de beperkingen, die een stelsel van vaste wisselkoersen onvermijdelijk aan de nationale conjunctuurpolitiek oplegde. De tol, die voor de bedongen vrijheid moest worden betaald, bestond evenwel in een toenemende ontwrichting van het internationale betalingsverkeer, met name veroorzaakt door een bij wijze van wedloop bedreven voortschrijdende valutadepreciatie.

Het uitbreken van de tweede wereldoorlog veroorzaakte een effect, dat precies tegengesteld was aan datgene wat zich in 1914 had voorgedaan: de stabiliteit der koersverhoudingen werd hersteld, ditmaal op grondslag van een stelsel van valutarestricties. De tweede terugkeer naar vaste koersen werd meer geïnspireerd door overwegingen van opportuniteit dan door een herziening van de principiële inzichten, die aan de internationale samenwerking ten grondslag lagen.

Toen men in 1944, tijdens het overleg van Bretton Woods besloot de koersstabiliteit als stelsel te continueren, werd hiermede uitdrukkelijk toegegeven, dat de internationale ongebondenheid der vooroorlogse jaren niet de resultaten had opleverde, die men er destijds van had verwacht. Het inzicht zegvierde, dat de noodzakelijke reconstructie slechts op de grondslag van internationale samenwerking kon worden ter hand genomen. Deze samenwerking vereiste een herstel van de discipline op valutagebied. Ieder land zou moeten beschikken over een vaste valutapariteit; wijzigingen in de eenmaal vastgestelde koersverhouding zouden slechts onder bepaalde omstandigheden (in geval van „fundamenteel disequilibrium”) en met inachtneming van duidelijk omschreven regels mogen worden tot stand gebracht. Dit is de status quo, en onder dit régime zijn de onderscheiden koerswijzigingen van September 1949 tot stand gekomen.

Thans rijst, zij het voorshands aarzelend, de vraag, of het aanbeveling zou verdienen voor de vijfde maal in 35 jaar over stag te gaan, en of wellicht de afschaffing der koersstabiliteit opnieuw zou moeten worden overwogen. Welke argumenten liggen ten grondslag aan hetgeen op het eerste gezicht als wispelturigheid zou kunnen worden beschouwd?

De accentverschuiving, die men op 'dit ogenblik kan waarnemen, berust stellig niet op het inzicht, dat het pad der geordende internationale samenwerking op valutagebied zou moeten worden verlaten ten gunste van een ongebreideld economisch nationalisme. Er bestaat dus in ieder geval een duidelijk verschil tussen de toestand van nu en die van omstreeks 1933, toen men zich bepaaldelijk van de knellende banden van die samenwerking wenste te bevrijden. De vraag, zoals die thans wordt opgeworpen, is er eerder een van doelmatigheid. Zij hangt samen met de technische werking van het valutastelsel, dat sedert 1945 heeft dienst gedaan, en met de moeilijkheden, die zich te dien aanzien scherper beginnen af te tekenen. De bedoeling is niet de internationale samenwerking af te schaffen, maar veeleer haar beter te organiseren.

Toen in 1945 de onderscheiden landen aan het Internationale Monetaire Fonds hun pariteit moesten mededelen, was voor de meeste hunner de vooroorlogse continuïteit grondig verstoord. Er bestond in een aantal gevallen geen gevestigde koersrelatie waarbij men op een of andere wijze kon aanknopen. De nieuw te fixeren koers kon dus eerder worden beschouwd als een uitgangspunt voor de te ondernemen reconstructiepolitiek dan als de constatering van een op dat tijdstip bestaande economische realiteit. In Nederland is na de bevrijding vrijwat critiek uitgeoefend op de aanvankelijk vastgestelde dollarkoers, op grond van het argument, dat deze aan de destijds bestaande koopkrachtpariteit onvoldoende recht zou doen wedervaren. De toenmalige economische verhoudingen waren echter dermate verwrongen, dat het toch reeds moeilijk hanteerbare begrip „koopkrachtpariteit” iedere reële inhoud miste. Onder de gegeven omstandigheden kon men zich troosten met de gedachte, dat de nieuwe koersverhoudingen voorshands uitsluitend dienst zouden doen ten behoeve van een door de Overheid, op strikte wijze geleid handels- en betalingsverkeer.

Hetzelfde standpunt werd blijkbaar gehuldigd door de Board van het Internationale Monetaire Fonds, die, hoewel hij de bevoegdheid bezit met ieder land over de aangeelde pariteit in discussie te treden, alle officieel opgegeven koersverhoudingen zonder commentaar aanvaardde. Op grondslag van dit stramien van koersrelaties konden dus tegelijkertijd de reconstructiepolitiek der afzonderlijke landen alsook de wederaanknoping van de relaties in het internationale handels- en dienstenverkeer worden ter hand genomen.

* *

Het ligt niet in de bedoeling in dit bestek een overzicht te geven van de vele en grote moeilijkheden, die zich op het gebied van het internationale betalingsverkeer gedurende de laatste vier jaren hebben voorgedaan. Het is veeleer van belang na te gaan, welke de belangrijkste eigenaardigheden zijn van de Europese monetaire situatie op dit moment, omdat met name op grond van de actuele omstandigheden de overgang naar een gewijzigd stelsel van wisselkoersbepaling in sommige kringen als wenselijk wordt beschouwd. De voornaamste kenmerken van de toestand van het ogenblik kunnen als volgt worden samengevat.

Het einde van het thans lopende Marshall-jaar markeert een keerpunt in de Amerikaanse hulpverlening. Na 1 Juli 1950 zullen de Europese landen slechts mogen rekenen op een dollarhulp die snel minder wordt en die in ieder geval op 1 Juli 1952 zal verdwijnen. Bovendien wordt

er van Amerikaanse zijde naar gestreefd de resterende hulp in zodanige vorm te verstrekken, dat zij een bijdrage vormt tot de totstandkoming van een monetair systeem dat ook na medio 1952 op eigen krachten zal kunnen voortbestaan.

Hoewel de E.C.A.-hulp zonder de geringste twijfel de economische posities der onderscheiden landen heilzaam heeft beïnvloed, heeft zij tot versteviging van de Europese economische samenwerking tot dusverre weinig bijgedragen. Het uitblijven van deze samenwerking heeft in Amerika teleurstelling en wrevel gewekt. De Amerikaanse autoriteiten hebben niet nagelaten er op te wijzen, dat speciaal op dit gebied op korte termijn spectaculaire resultaten moeten worden tot stand gebracht, indien Europa zich van de voortzetting der hulpverlening tot 1 Juli 1952 wenst te verzekeren.

De pogingen om in Europees verband tot grotere samenwerking te geraken, werden langs verschillende wegen ondernomen. In de eerste plaats hebben de O.E.E.C.-landen 50 pCt van hun onderlinge handelsverkeer, op basis van het verloop gedurende 1948, van quantitative restricties bevrijd. Indien inmiddels een bevredigende regeling voor het intra-Europese betalingsverkeer tot stand komt, zal dit percentage vóór 1 Juli a.s. tot 60 worden opgevoerd. Tegelijkertijd zijn besprekingen gaande nopens de opheffing van beperkingen inzake het diensten- en kapitaalopbrengstenverkeer (de zgn. „invisibles”), terwijl de vraag in hoeverre de bestaande douanetarieven de effectieve bevrijding van het handelsverkeer belemmeren, in studie is genomen.

In de tweede plaats wordt door de O.E.E.C. onderzocht langs welke weg de Europese landen hun onderlinge betalingsverkeer kunnen multilateraliseren. Aanvankelijk leek het of op dit gebied een belangrijke mate van overeenstemming kon worden geconstateerd, maar nader bleek dat er nog diepgaande verschillen van mening zullen moeten worden overbrugd. De betrokken besprekingen worden voortgezet, maar een voorspelling omtrent haar resultaten kan op dit moment nog niet worden gegeven.

In de derde plaats is men, uitgaande van de stelling, dat de besluiten geldende voor de gehele O.E.E.C. de neiging hebben nooit verder te gaan dan aanvaardbaar is voor het land met de slechtste economische positie, overgegaan tot onderhandelingen teneinde te geraken tot regionale groeperingen. De filosofie van het regionalisme berust op de verwachting, dat een beperkt aantal landen hun samenwerking wellicht aanzienlijk verder kunnen ontwikkelen dan mogelijk is binnen de complete groep. Zou een daartoe strekkende poging succes opleveren, dan zouden zich binnen de O.E.E.C. bepaalde kernen kunnen vormen, waarbij de overige landen zich eventueel op een later tijdstip zouden kunnen aansluiten. Een regionaal accord tussen Engeland, Zweden, Denemarken en Noorwegen nopens enige aspecten van het onderlinge betalingsverkeer dier landen („Uniscan”) is inmiddels tot stand gekomen. Besprekingen, die gevoerd worden tussen Frankrijk, Italië, België, Luxemburg en Nederland („Finebel”) hebben nog niet tot definitieve conclusies geleid.

De Amerikaanse aansporing tot liberalisatie, het nieuwste Parijse wachtwoord, komt stellig niet op een ongelegen tijdstip. In een aantal Europese landen is de interne economische situatie zover geëvolueerd, dat de dwingende nationale overwegingen, die aanvankelijk tot aanvaarding van het handelspolitieke bilateralisme noopten, veel van haar betekenis hebben verloren. Deze ontwikkeling manifesteert zich in het feit, dat binnenslands de inflationistische tendenties geheel of in hoofdzaak zijn beteugeld, terwijl in samenhang daarmee het globale betalingsbalansevenwicht (hetgeen niet per se inhoudt het evenwicht met het dollargebied) wordt benaderd. Er bestaat dus ongetwijfeld van Europees

standpunt alle aanleiding om waar dit mogelijk is de knellende banden van het bilateralisme te slaken. Nederland speelt op dit gebied een actieve rol, en is bereid in het Europese verkeer aan een vergaande mate van multilateralisatie zijn medewerking te verlenen.

De opruiming van de bilaterale handels- en betalingsbelemmeringen, hoezeer noodzakelijk en gewenst, stelt echter op monetair gebied nieuwe problemen aan de orde; het is met name in dit verband, dat het strijdpunt „vaste of fluctuerende wisselkoersen” zijn actuele betekenis verkrijgt.

Het is zonder nadere toelichting duidelijk, dat de eerder vermelde overwegingen, die in 1945 de keuze van tamelijk willekeurige wisselkoersen rechtvaardigden, niet langer aanwezig zijn. De wisselkoers, die aanvaardbaar is als uitgangspunt voor een van overheidswege in details gedirigeerde reconstructiepolitiek, zich voltrekkende op de grondslag van bilaterale accoordverhoudingen, is niet noodzakelijk dezelfde als diegene, die past bij het huidige economische klimaat. Van een tot in onderdelen geleide economische politiek is in vele Europese landen reeds sedert geruime tijd geen sprake meer, terwijl een toenevende neiging tot afschaffing van het gecontingenteerde internationale handelsverkeer valt waar te nemen. De vraag rijst derhalve: welke koersverhoudingen passen bij de huidige oriëntering, en, indien deze koersen niet in overeenstemming zijn met de bestaande pariteiten, hoe moeten zij dan worden bereikt?

Bij de analyse van dit probleem kan men zich uiteraard niet losmaken van de koersherzieningen, die in de maand September 1949 zijn tot stand gebracht. In de maanden, die aan de devaluatie van het pond voorafgingen, was het geleidelijk duidelijk geworden, dat de toen bestaande pariteiten in verscheidene gevallen onder druk stonden. In de eerste plaats gold dit de verhouding van de meeste Westeuropese valuta's ten opzichte van de dollar, maar bovendien waren ook diverse Europese pariteiten onderling „out of step”. De devaluatie van het pond werd met name uitgevoerd teneinde de verhouding tussen sterling en dollar te normaliseren. De maatregelen, die verscheidene andere landen naar aanleiding van het Britse besluit namen (of nalieten te nemen) bewerkstelligden echter, dat ook de relaties tussen een aantal Westeuropese valuta's onderling wijziging ondergingen.

De modaliteiten van deze devaluatielawine lokten in brede kring commentaar uit. De Britse maatregel kwam stellig niet onverwachts, maar de hoogte van het Engelse devaluatiepercentage vormde allerwege een verrassing. Doordat Engeland ieder overleg achterwege had gelaten, waren de overige regeringen gedwongen op de kortst mogelijke termijn haar eigen standpunt te bepalen, zonder dat zij op haar beurt haar actie konden afstemmen op hetgeen elders te zelfder tijd werd overwogen. Het gevolg was, dat het nieuwe stelsel van koersrelaties tot stand kwam zonder coördinatie en zonder dat men zich had kunnen beraden over de vraag, of de nieuwe verhoudingen voor de Europese samenwerking gunstig waren of schadelijk.

Het gevoel van onbehaaglijkheid, waarin de algemene devaluatie Europa achterliet, werd versterkt door het feit, dat Engeland de devaluatie van het pond aandiende als een maatregel, die niet voor herhaling vatbaar zou zijn. De Britse autoriteiten hadden lang gedraald en hadden tenslotte aan de devaluatie van het pond een zeer ingrijpend karakter gegeven, om daarmee des te duidelijker te demonstreren, dat de nieuwe sterlingkoers bestemd was om met de uiterste kracht te worden verdedigd. Onder deze omstandigheden werd onvermijdelijk de vraag opgeworpen, op welke wijze men de zekerheid zou kunnen verkrijgen, indien te eniger tijd mocht blijken dat de ongecoördineerde koersherziening niet het gewenste effect zou sorteren, dat tenslotte juiste wisselkoersen zouden worden tot stand gebracht.

Op dit moment is het stellig nog niet mogelijk over de verdiensten van de sinds enige maanden gewijzigde pariteiten een definitief oordeel uit te spreken. Algemeen is men geneigd af te wachten, hoe het internationale handelsverkeer zich onder invloed der nieuwe koersverhoudingen zal ontwikkelen, en grosso modo kan men vaststellen, dat de huidige pariteiten, ook in het intra-Europese verkeer, realistischer zijn dan haar voorgangers. De vraag is hiermede ten principale echter niet opgelost. Wat staat er te gebeuren, indien in de loop der komende maanden duidelijk mocht worden, dat bij de huidige koersverhoudingen sommige spanningen voortbestaan of nieuwe spanningen optreden?

Het probleem, dat op korte termijn om oplossing vraagt, kan als volgt worden samengevat. Algemeen wordt toegegeven, dat een doorbreking van het handelspolitieke bilateralisme als dringend moet worden beschouwd. Afschaffing van het tweezijdige contingenteringssysteem leidt echter onvermijdelijk tot het optreden van bilaterale onevenwichtigheden in het betalingsverkeer; deze zijn slechts aanvaardbaar indien de transferabiliteit der bij de liberalisatie betrokken valuta's kan worden hersteld, zodanig dat ieder land slechts behoefte zorg te dragen voor zijn totale betalingsbalansevenwicht en dat het de thans zo belangrijke bilaterale evenwichten volledig kan veronachtzamen. De vraag is daarom, of de huidige wisselkoersen voor de hovenbedoelde liberalisatie cum multilateralisatie een bevredigende grondslag bieden, en, zo neen, langs welke weg een zodanig stelsel van koersrelaties kan worden tot stand gebracht.

Indien de jongste, ongecoördineerde pariteitsherzieningen niet tot het gewenste resultaat mochten leiden, bestaat er weinig reden om aan te nemen, dat een herhaalde golf van koerscorrecties (indien de landen al tot overweging daarvan bereid zijn) daartoe wel zou bijdragen. Op grond daarvan poneert men in sommige kringen, dat men langs de weg van een reeks onderling onafhankelijke soevereine maatregelen nimmer het gestelde doel zal bereiken. De noodzakelijke multilateralisatie van het internationale betalingsverkeer zou slechts kunnen worden verwezenlijkt, indien de regeringen bereid zijn om de onderscheiden valuta's in staat te stellen onder de invloed van de werking van vraag en aanbod haar eigen niveau te zoeken. De bedoeling van deze opvatting is dus niet het ontketenen van een nieuwe depreciatievedloop, maar veeleer het ontwerpen van een procedure, die geschikt is om aan het in het accord van Bretton Woods belichaamde stelsel van internationale valutadiscipline zijn effectieve vorm te geven. In hoeverre kan vrije koersvorming geacht worden de weg te banen, die leidt tot liberalisatie van de handel op basis van een gemultilateraliseerd betalingsverkeer?

Deze vraag zal in een volgend artikel worden beantwoord.

's-Gravenhage.

Prof. Dr F. A. G. KEESING.

NOGMAALS: HET AANBOD V.V.R.A. EN L.V.V.S.

Sedert de publicatie van mijn artikelen over bovengenoemd aanbod in dit weekblad, nu ca anderhalve maand geleden, hebben de gebeurtenissen in dit opzicht niet stilgestaan. De volgende nieuwe feiten hebben zich sindsdien voorgedaan:

a. de schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling in de Eerste Kamer over Hoofdstuk VII B der Rijksbegroting (Financiën), in de loop waarvan de Minister een verlenging van de termijn voor de aanvaarding van het aanbod heeft bekend gemaakt;

b. de pleidooien — afzonderlijk voor L.V.V.S. op 13 Februari en voor V.V.R.A. op 6 Maart jl. gehouden — in de voor de Afdeling Rechtspraak van de Raad voor het Rechtsherstel aanhangige appellzaken tegen het aanbod, van welke pleidooien in de pers uitvoerige uittreksels zijn verschenen;

c. de ter gelegenheid van deze pleidooien van de zijde van het Beheersinstituut overgelegde nieuwe vermogensopstelling van V.V.R.A. per 31 December 1949;

d. een door beheerders gepubliceerde nadere verduidelijking van de opvatting der Regering omtrent de positie der cessie-crediteuren (avondbladen van 9 Maart jl.).

Bovendien, zijn er in de pers nog verschillende beschouwingen verschenen, waaronder ik in het bijzonder vermeld de — ook in brochurevorm verschenen ¹⁾ — artikelen van Prof. Meyers in het Alg. Handelsblad, alsmede de beschouwingen van Drs E. Katan in „E.-S.B.” van 1 dezer ²⁾. Dit alles tezamen geeft mij aanleiding tot het maken van enkele nadere kanttekeningen bij mijn vorige uiteenzettingen.

De nieuwe vermogensopstelling V.V.R.A.

Allereerst volgen hier de herziene cijfers van V.V.R.A. per ult. December 1949, in dezelfde verkorte vorm waarin ik in mijn eerste artikel de oorspronkelijke cijfers — per ult. 1948 — heb weergegeven; de verschillen met deze vroegere cijfers zijn tussen haakjes achter iedere post vermeld. (Alle bedragen ook ditmaal in miljoenen gulden, met afronding tot op f 0,5 mln).

Activa.		
Direct realiseerbare activa (posten 1, 2, 4, 6 en 7)	94,5	(— 40,5)
Diverse activa en debiteuren (posten 5, 10, 11, 12 en 18)	5,5	(+ 1,5)
Vordering op de Staat wegens kampen (post 3)	5,5	(onv.)
In Duitsland verloren geraakte staatsobligaties (post 8) ¹⁾	1	(+ 1)
Uitbetaald aan erkende crediteuren (post 9) ²⁾	43	(+ 43)
Buitenlandse effecten en vorderingen (posten 13 t.e.m. 17)	P.M.	(onv.)
	149,5	(+ 5)
Passiva.		
Schulden aan L.V.V.S. (posten 19 en 20)	108	(— 2)
Overige crediteuren (post 19)	142,5	(+ 2)
	250,5	(onv.)

¹⁾ Vgl. de overeenkomstige post bij L.V.V.S. ad f 21,5 mln; zie „E.-S.B.” van 25 Januari jl.

²⁾ Uitkering van 30 pCt ingevolge circulaire van October 1948, geschied in de loop van 1949.

De belangrijkste mutatie, vergeleken bij de vorige opstelling, is de vermindering van de direct realiseerbare activa als gevolg van de inmiddels plaatsgevonden hebben de voorlopige uitkering ad 30 pCt aan de erkende crediteuren. Op zichzelf brengt deze mutatie uiteraard in de verhouding tussen activa en passiva geen verandering. Intussen blijkt daarnaast — gedeeltelijk tengevolge van een gunstiger waardering van bepaalde activa, gedeeltelijk door andere oorzaken, waaronder vermoedelijk ook een zeker bedrag aan revenuen over 1949 — het totaal der activa rond f 5 mln méér te bedragen, dan in de vorige opstelling, terwijl aan de passiefzijde enerzijds een post van f 2 mln ten behoeve van L.V.V.S. is komen te vervallen, anderzijds de post „overige crediteuren” met een ongeveer gelijk bedrag is gestegen. Het totale tekort, aanvankelijk groot f 106 mln, is derhalve tot f 101 mln gedaald, en het uitkeringspercentage, dat zonder extra-bijdrage van de Staat mogelijk zou zijn, is daarmede gestegen tot 59,6 pCt, dus m.a.w. vrij dicht genaderd tot dat van de aan crediteuren aangeboden definitieve uitkering ad 60 pCt. Anders uitgedrukt: de extra-bijdrage van de Staat in deze boedel blijkt slechts ca f 1 mln in plaats van de, uit de aanvanke-

¹⁾ Ook de artikelen van schrijver dezes in dit weekblad zijn inmiddels in brochurevorm verschenen (Uitg. Kon. Ned. Boekdr. H. A. M. Roelants, Schiedam).

²⁾ Een brochure van Mr W. Wentholt ga ik hier stiltzweigend voorbij, aangezien diens beschouwingen op een te groot aantal elementaire misvattingen berusten, dan dat een discussie hierover enig nut zou kunnen afwerpen.

lijke cijfers af te leiden, f 6 mln te bedragen: een feit, waarop ook van andere zijde — op zichzelf uiteraard volkomen terecht — reeds is gewezen. Tegenover de dezer zake gegeven minder welwillende commentaren (waaraan zelfs het vermoeden is verbonden, dat de werkelijke eindcijfers nog wel eens gunstiger, en daarmee de „bijdrage” van de Staat nog geringer, zo niet negatief zou kunnen blijken te zijn) moge echter als meer voor de hand liggende verklaring worden gesteld, dat de Staat bij het doen van het oorspronkelijke aanbod vermoedelijk reeds gerekend heeft met de mogelijkheid van een zekere speling in de cijfers per ult. 1948 in de thans gebleken orde van grootte, en slechts om deze reden het gegarandeerde uitkeringspercentage op 60 pCt in plaats van op 58 pCt heeft gesteld. Dit komt ook geheel overeen met het bij meer dan één gelegenheid — o.a. in het Eerste Kamerdebat — van regeringszijde ingenomen standpunt, dat de Staat met het aanbod in wezen niet anders bedoeld heeft dan het geven van een *garantie*, in welk kader derhalve een min of meer substantiële extra-bijdrage in de boedel V.V.R.A. — in tegenstelling tot L.V.V.S., waar tegenover deze bijdrage een offer in de vorm van afstand van rechtsherstelaanspraken verlangd wordt — slecht zou passen.

Van de boedel L.V.V.S. kon nog geen nieuwe vermogensopstelling worden overgelegd, hetgeen, gezien de veel omvangrijker en ingewikkelder administratie van dit lichaam, geen verwondering behoeft te wekken. De wijzigingen in de cijfers van V.V.R.A. hebben op die van L.V.V.S. slechts een betrekkelijk geringe invloed; de activa zullen hier nl. 60 pCt van f 2 mln, dus ruim f 1 mln, minder worden, terwijl aan de andere kant de passiva met f 2 mln zullen dalen³⁾; in het vroeger berekende mogelijke uitkeringspercentage (zonder extra-bijdrage) ad 63 pCt komt hierdoor praktisch geen verandering.

In de geconsolideerde vermogensopstelling van beide lichamen tezamen — zie mijn artikel van 25 Januari — zou het totaal der activa volgens de thans bekende gegevens stijgen tot f 235 mln (tevorens 230) en dat der passiva onveranderd f 381 mln blijven bedragen; het totale tekort zou dientengevolge dalen tot f 146 mln, het gemiddelde dekkingspercentage zou ca 62 pCt belopen (tevorens ruim 60 pCt) en de maximale bruto-bijdrage van de Staat bij algehele aanvaarding van het aanbod rond f 18 mln (tevorens f 23 mln), waarvan f 17,5 mln ten behoeve van de L.V.V.S.-crediteuren en ca f 0,5 mln ten behoeve van de „externe” V.V.R.A.-crediteuren

De beweerde „imparitas creditorum”.

Over dit punt kan ik, na mijn vroegere uiteenzettingen, ditmaal zeer kort zijn. Bij de pleidooien is over dit onderwerp van weerszijden nog het nodige gezegd, en het woord is thans aan de Afdeling Rechtspraak. Ik moge daarom hier volstaan met een tweetal constatering: ten eerste, dat de „velé leden” der Eerste Kamer, die zich aanvankelijk in het Voorlopig Verslag achter de bekende brief van de vijf hoogleraren hadden geplaatst, zich klaarblijkelijk hebben laten overtuigen door het ministeriële tegenbetog in de Memorie van Antwoord, waarvan de zakelijke strekking in hoofdzaak dezelfde was als die van mijn artikel van 1 Februarij; bij de daarna gehouden mondelinge gedachtenwisseling is althans over dit punt met geen woord meer gerept. En ten tweede, dat ook Prof. Meyers in zijn latere artikelen en zijn brochure in het geheel niet meer over een „imparitas” ten laste van de niet-aanvaarders spreekt, maar alleen nog over een z.l. onbillijke verdeling van de extra-

bijdrage van de Staat over de verschillende groepen aanvaarders, hetgeen iets geheel anders is; zijn betog luidt nl. thans aldus, dat de Staat, indien hij niet tegenover de cessie-crediteuren onnodig vrijgevig zou zijn geweest, tegenover de door hem verwachte bate uit de over te dragen rechtsherstelaanspraken een hoger aanbod aan de overige crediteuren — met name dus aan de oorspronkelijke effectencrediteuren — had kunnen doen.

Nogmaals: de cessie-crediteuren.

Zowel het door Prof. Meyers hieromtrent opgemerkte als het reeds genoemde artikel van de heer Katan nopen mij, op deze quaestie van de cessie-crediteuren, welke de bron van veel misverstand blijkt te zijn, nog iets nader in te gaan. Beide schrijvers gaan er kennelijk van uit, dat behalve de reeds bestaande cessie-crediteuren ook zij, die dit — niet slechts tijdens de termijn voor aanvaarding van het aanbod, maar ook na afloop van die termijn — nog zullen worden, van de gunstige voorwaarden van het aanbod kunnen profiteren. In mijn artikel van 8 Februari heb ik er reeds op gewezen, dat dit volstrekt niet zonder meer vaststond, maar dat in dit opzicht tal van onzekerheidsfactoren bestonden. Toegegeven moet intussen worden, dat de tekst van de oorspronkelijke circulaire van beheerders op dit punt aanleiding tot misverstand kon geven, waarvan o.a. ook de heer Katan de dupe blijkt te zijn geworden: Nadat hierop ter gelegenheid van de pleidooien op 13 Februari eveneens was gewezen, hebben beheerders — gelijktijdig met de bekendmaking van de verlenging van de aanvaardingstermijn⁴⁾ — op dit punt, op verzoek van de Regering, een aanvullend commentaar gepubliceerd, waaruit thans duidelijk blijkt, dat na afloop van de termijn aanvaarding alleen nog mogelijk zal zijn door hen, die *door omstandigheden van hun wil onafhankelijk* niet eerder hebben kunnen opkomen, en dat daartoe in het algemeen *niet* zullen worden gerekend zij, tegen wie na die datum een vonnis tot teruggave van een of meer effecten aan de vroegere bezitter(s) zal worden uitgesproken. De omstandigheid, dat een terecht gevraagd rechtsherstel zijn beslag nog niet heeft gekregen — of, zoals Mr Veegens het bij zijn pleidooi ietwat drastischer formuleerde, dat de tegenwoordige bezitter van het effect „het liedje van verlangen heeft gezongen” — is, aldus de mededeling van beheerders, in het algemeen *niet* van de wil van deze tegenwoordige bezitter onafhankelijk. De tegenwoordige bezitters, die in deze positie verkeren, en die menen, in het ergste geval nog altijd op de gunstige condities van het aanbod te kunnen terugvallen, mogen zich dit voor gezegd houden. Inderdaad bestaat er dus voor hen, zoals ik reeds in mijn artikel van 8 Februari stelde, alle aanleiding om thans te overwegen, of zij er niet beter aan doen hun positie veilig te stellen door nog tijdig binnen de termijn voor het aanbod vrijwillig rechtsherstel aan te bieden; weliswaar bestaat de mogelijkheid, dat een zodanige transactie dan niet meer vóór 1 Juni volledig haar beslag kan krijgen, maar dat zou dan m.i. inderdaad aan „een omstandigheid buiten hun wil” zijn toe te schrijven.

Afgezien van dit mogelijke rechtstreekse belang voor de tegenwoordige bezitters-in-zwakke-positie, heeft deze zaak echter voor de beoordeling van het aanbod als geheel ook nog een andere kant. Immers, het verwijt, dat de cessie-crediteuren naar verhouding te gunstig worden behandeld, en vooral het argument, dat dit de Staat, resp. de overige crediteuren-aanvaarders — uiteraard nooit de niet-aanvaarders, wier positie immers door het

³⁾ De bij V.V.R.A. lager geraamde verplichting wegens zoekgeraakte effecten ad f 2 mln berust nl. op de veronderstelling, dat voor deze effecten — evenals voor de in mijn artikel van 25 Januari besproken staatsfondsen —, t.z.t. duplicaten zullen kunnen worden afgegeven, waardoor dan tevens een dienovereenkomstige schuld aan L.V.V.S. aan haar crediteuren zal komen te vervallen.

⁴⁾ Deze termijn loopt thans tot 1 maand na de uitspraak in de aanhangige revisie-zaak betreffende het regelmatig beursverkeer (de zgn. „dode-mus-procedure”), doch uiterlijk tot 1 Juni e.k. In de bedoelde revisie-zaak zal op 4 April a.s. voor de Afdeling Rechtspraak worden gepleit.

aanbod materieel niet slechter kan worden ⁵⁾ — grote sommen zal kosten, verliest hierdoor veel van zijn kracht. In dit verband is interessant het door Mr Veegens in zijn pleidooi namens het Beheersinstituut genoemde bedrag van het totaal der tot dusver geëffectueerde cessies uit hoofde van effectenvorderingen, nl. f 3,6 mln (met inbegrip van koerscorrectie), d.i. slechts 1½ pCt van het totale passief van de boedel en nauwelijks meer dan 2 pCt van het totaal der effectenvorderingen (zie beneden). Zelfs al zou men aannemen, dat de „zwakke broeders” onder de tegenwoordige bezitters in groten getale de hierboven bedoelde, in het communiqué van beheerders verscholen, wenk ter harte nemen, kan dus nauwelijks worden verwacht, dat het aantal der cessie-crediteuren, die van de voor hen gunstige condities van het aanbod zullen kunnen profiteren, ooit in de tientallen procenten zal kunnen lopen, waarmede dus aan de te dezer zake geuite kritiek althans quantitatief gezien veel van haar betekenis ontvalt.

De verhouding tussen geld- en effectencrediteuren en de koerscorrectie voor effecten.

Behalve het reeds genoemde cijfer van f 3,6 mln voor de cessie-crediteuren, is bij het pleidooi inzake L.V.V.S. namens het Beheersinstituut nog een ander belangrijk gegeven genoemd, nl. de globale verhouding tussen het bedrag der effectenvorderingen en dat van de geldvorderingen. De effectenvorderingen zouden volgens deze mededeling, zonder de in mijn artikel van 1 Februari jl. uitvoeriger besproken „koerscorrectie”, globaal genomen twee derde gedeelte, en met inbegrip van deze koerscorrectie drie vierde gedeelte van het totaal der passiva bedragen; in absolute cijfers komt dit uit op rond f 150 mln effectenvorderingen exclusief koerscorrectie (met inbegrip hiervan f 175 mln) en rond f 65 mln geldvorderingen. Aan deze cijfers kan ik bovendien nog een gegeven toevoegen, dat ik aan een mededeling van beheerders ontleen en met hun goedvinden hier vermeld, nl. dat het totale bedrag van de koerscorrectie ad f 28 mln (volgens de vermogensopstelling per ult. 1948) uiteenvalt in twee posten van enigszins verschillende aard, nl. f 6 mln, welke betrekking hebben op een verbeterde boeking van de door L.V.V.S. in bezettingstijd in werkelijkheid ontvangen opbrengsten — dit is dus een bedrag, dat onder alle omstandigheden tot het passief van de boedel zal behoren — en f 22 mln wegens de bedragen, waarmede de geüniformeerde koersen per 4 November 1947 (volgens het gewijzigde artikel 59 van het Besluit Herstel Rechtsverkeer) de werkelijk ontvangen opbrengsten te boven gaan.

Met betrekking tot deze laatste post ad f 22 mln blijft het voorlopig onzeker, of zij, afgezien van het aanbod, tot de passiva van de boedel moet worden gerekend; zoals ik in mijn vorig artikel uitvoeriger uiteenzette, is dit afhankelijk van de uitleg, welke de rechtsprekende

⁵⁾ Dat het aanbod inderdaad zo moet worden uitgelegd, dat de garantie van de Staat ook de niet-aanvaarders tegen „aantasting” van de boedel door de uitkeringen aan de aanvaarders dekt, is, voor zover het reeds niet reeds uit de circulaire zelf bleek (aldus mijn opvatting in mijn artikel van 1 Februari) te allen overvloed door de Minister in zijn schriftelijke antwoord en zijn mondelinge dupliek aan de Eerste Kamer nog eens uitdrukkelijk bevestigd: nu hierop de aanvaarding van de begroting met inbegrip van de desbetreffende memoriepost is gevolgd, kan dus worden gezegd, dat ook de wetgever aan deze, overigens voor de hand liggende en redelijke, interpretatie van de garantie zijn goedkeuring heeft gehecht. Het argument van de „aantasting” van de boedel is dan ook m.i. zelfs formeel gesproken niet juist (materieel zeker niet!); immers, zelfs al ontvangen de aanvaarders ook hun aandeel in de extra-bijdrage in eerste instantie uit gelden van de boedel, dan ontvangt deze toch voor het aldus „teveel” betaalde op het zelfde ogenblik in de plaats hiervan een gelijkwaardig ander actief in de vorm van een garantievordering op de Staat. Er vindt dus inderdaad niets anders plaats dan een mutatie in de soort der activa; en zelfs een in de grond zeer onbelangrijke, nl. indien men bedenkt, dat de liquide activa, welke volgens deze redenering zouden worden „aangetast”, zelf ook weer voor zeker 90 pCt uit directe of indirecte vorderingen op die zelfde Staat bestaan!

instanties aan de omvang der schadevergoedingsplicht ex artikel 59 zullen geven. Aangezien dit punt ook bij de recente pleidooien ter sprake is gebracht, is het zelfs mogelijk, dat de Afdeling Rechtspraak hierover bij de binnenkort te verwachten uitspraak over het aanbod zelf incidenteel een beslissing zal geven, zodat het in dit stadium weinig doelmatig schijnt, de verschillende in dit opzicht bestaande mogelijkheden verder quantitatief uit te werken. Voor het ogenblik volsta ik dus met er op te wijzen, dat, hoe ook de beslissing ten deze moge luiden, deze m.i. in geen geval kan leiden tot de door de heer Katan getrokken conclusie, dat de extra-bijdrage voor de oorspronkelijke effectencrediteuren in werkelijkheid niet meer dan ca 3 pCt — het verschil tussen de door hem berekende mogelijke uitkering van ca 67 pCt en de 70 pCt van het aanbod — zou bedragen. Indien hiertoe aanleiding blijkt te bestaan, stel ik mij voor na de uitspraak nog nader op dit quantitative aspect terug te komen.

Niet-opkomende rechthebbenden.

Tenslotte nog een enkele opmerking over een punt, waaromtrent eveneens veel misverstand blijkt te bestaan, t.w. de saldi der crediteuren, die uiteindelijk niet zullen opkomen. De heer Katan beperkt zich hieromtrent tot een in vragende vorm gestelde opmerking. Van verschillende andere zijden is echter meer of minder positief beweerd, dat de Staat zich door het aanbod onredelijkerwijze de baten zou verschaffen, welke anders, ten gevolge van dit niet-opkomen van crediteuren, aan de mede-crediteuren, zouden toevallen. Deze redenering is onjuist. Immers, ook zonder het aanbod zouden, volgens de normale regelen van het burgerlijk recht in zake vorderingen van onbekenden (Consignatiekas!) en onbeheerde nalatenschappen, de vorderingen en andere activa, waarvoor zich na afloop van alle daarvoor gestelde termijnen niemand zou melden, aan de Staat toevallen. Het aanbod verschaft aan de Staat dus geen enkel voordeel, waarop deze niet, ook afgezien hiervan, vroeger of later aanspraak zou kunnen maken. De boedels als zodanig — m.a.w. de mede-crediteuren — zouden hiervan volgens de bestaande regelen in geen geval hebben kunnen profiteren.

's-Gravenhage.

J. G. KOOPMANS.

REGELING VAN DE RECHTSPOSITIE VAN HET STAATSBEDRIJF DER P.T.T.

Moet het wetsontwerp, bij de Staten-Generaal ingediend bij Koninklijke Boodschap van 1 November 1947¹⁾, strekkende tot regeling van de rechtspositie van het staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, worden ingetrokken? Het antwoord moet bevestigend luiden, wanneer het bedrijf zelf schade lijdt door het feit, dat de parlementaire behandeling van dit wetsontwerp stopt. Die schade is reeds in zoverre aanwijsbaar, dat in het wetsontwerp ook belangrijke plannen zijn belichaamd, welke met de meeste spoed konden worden verwezenlijkt, wanneer niet een begrotingskwestie van principiële betekenis het afdoen van het wetsontwerp van 1 November 1947 blijkbaar belemmerde.

„Blijkbaar”, want het Voorlopig Verslag der Tweede Kamer, waarin vele bezwaren tegen het wetsontwerp werden geuit, verscheen reeds op 18 Maart 1948. Het is nu Maart 1950. Dit Verslag bleef tot heden, dus twee jaar, onbeantwoord. En zulks ondanks het feit, dat de leden der Tweede Kamer algemeen van oordeel waren, dat het P.T.T.-bedrijf thans goed functioneert en dat „alle lof” voor de huidige bedrijfsvoering op het officiële papier tot duidelijke uitdrukking werd gebracht.

Aan die lof moet iets worden toegevoegd. Daartoe wordt hier een poging gedaan. Wordt het wetsontwerp inge-

¹⁾ Zitting 1947-1948, no. 636.

trokken, dan is de baan vrij voor het verwezenlijken van belangrijke plannen, welke niet liggen op het begrotingsgebied. Maar dat begrotingsgebied is juist de moeilijkheid.

* * *

Eerst worde de feitelijke stand van zaken vermeld. Bij de wet van 7 April 1949, Staatsblad J. 168²⁾, werd weer, naar oude regelmaat, de begroting van de P.T.T., ditmaal voor het jaar 1949, vastgesteld, zulks dit keer zonder dat het bij de Staten-Generaal ingediende regeringsontwerp door een amendement van de Tweede Kamer was gewijzigd. Er waren geen moeilijkheden. Ook voor volgende jaren zijn die niet dreigende.

Op de artikelen I, II en III van het ontwerp is praktisch geen amendement van de Tweede Kamer mogelijk³⁾.

De bij het wetsontwerp echter gevoegde „staat” van begrotingsonderdelen, betreffende de baten en lasten, is ook een deel van het wetsontwerp, dat bestemd is in het staatsblad te worden opgenomen. Zulks is ook telken jare geschied. Die „staat” behoeft dus de goedkeuring der Staten-Generaal. Op de getallen en op de onderwerpen, in de „staat” genoemd, zijn dus amendementen van de Tweede Kamer mogelijk. Vandaar de mogelijkheid voor klachten van ambtelijke zijde over de nuttigheid of de wenselijkheid van eventueel in de Tweede Kamer bij amendement aangebrachte wijzigingen. Onze Tweede Kamer maakt daarvan werkelijk geen misbruik⁴⁾.

* * *

Bij Koninklijke Boodschap van 1 November 1947 werd het bovengenoemde wetsontwerp op de rechtspositie van de P.T.T. ingediend, vergezeld van een Memorie van Toelichting, waarbij duidelijk werd gemaakt, dat een herziening van de algemene Bedrijvenwet gewenst was. Maar dat zou tijd kosten! En dus zeide Minister Neher, in zijn Memorie van Toelichting op het wetsontwerp-rechtspositie P.T.T.:

„Zonder in bijzonderheden te vervallen op welke verschillende punten de toepassing van de geldende comptabele wetten in de praktijk tot moeilijkheden aanleiding geeft, kan in het algemeen de aandacht er op worden gevestigd, dat een herziening van de Bedrijvenwet gewenst is. Een zodanige wijziging zal aan voorbereiding en verdere uitwerking nog zeer veel tijd vergen. Het verdient misdien aanbeveling om op korte termijn op dit punt incidenteel te voorzien nu toch een wettelijke regeling ten aanzien van P.T.T. moet worden getroffen ter vervanging van de bestaande tijdelijke regeling, welke uit de bezettingstijd dateert. Afgezien hiervan is het bovendien de vraag of een algemene regeling, als vervat in een algemeen geldende Bedrijvenwet, uit haar aard wel de meest toepasselijke kan zijn voor afzonderlijke bedrijven, die onderling een totaal verschillend bedrijfskarakter en onderling afwijkende behoeften bezitten.

Het komt de ondergetekende met het oog hierop alleszins gerechtvaardigd voor, indien — in afwachting van een algehele herziening — een afzonderlijke regeling met betrekking tot het beheer van een op de voorgrond tredend Staatsbedrijf in de praktijk wordt getoetst. De ervaring, hiernede opgedaan, kan t.z.t. een nuttige bijdrage vormen voor een algehele herziening. Het wordt wenselijk geacht een beheersregeling in het leven te roepen, die aan het bedrijf meer zelfstandigheid kan verlenen dan thans op grond van de meergenoemde Bedrijvenwet mogelijk is”.

¹⁾ Waarom zou toch het Departement van Justitie volharden, bij het jaarnummer van het Staatsblad ook nog een letter te voegen? Na de Londense tijd heeft dit geen goede zin meer. Is dit sleur? Het jaar 1950 kreeg de letter: K. Loopt Nederland zo het alfabet af? En dan later een jaartal met A.A. Hoe lang gaan wij dan hiernede nodeloos door?

²⁾ De artikelen der wet luiden:

Artikel I

De begroting van het staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1949 wordt vastgesteld zoals deze is aangegeven op de bij deze wet behorende staat.

Artikel II

Op alle artikelen der lasten van afdeling I kan uit elk artikel worden af- en overgeschreven.

Artikel III

Voor de bedragen, geboekt in de rekening en verantwoording, bedoeld in artikel 5, lid 2, van Verordening No. 67/1941, als lasten der exploitatie, onderscheidenlijk als kapitaalsuitgaven, genoemd in de artikelen 5, lid 1, sub i, en 6, lid 1, sub d en e, van de Bedrijvenwet 1928 (Staatsblad No. 249), blijft bij het onderzoek der Algemene Rekenkamer het bepaalde in de laatste zinsnede van artikel 79, sub a, der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad No. 259) buiten toepassing.

³⁾ Men bedenke eens, welke lastige parlementaire bemoeienis in Zwitserland wordt ondervonden bij het beheer van het staatsbedrijf der spoorwegen. Slechts een zeer enkele maal werd in onze Kamer een amendement op de begroting van het P.T.T.-bedrijf aangenomen. Het debat daarover is echter telkenjare belangrijk, ook dit jaar (zie de Kamerstukken voor de begroting voor 1950, Memorie van Antwoord, Maart 1950).

Dit is toch duidelijke en eenvoudige taal.

Waarom maakte nu de Tweede Kamer zo veel bezwaar? Waarom verschijnt de Memorie van Antwoord niet? De conclusie schijnt gewettigd, dat het democratisch-parlementaire stelsel hier toch slecht werkt. Men komt toch niet verder door eenvoudig het wetsontwerp — nu twee jaar — te laten liggen.

In beginsel wil het wetsontwerp de positie van de Staten-Generaal ten deze niet wijzigen. De Minister schreef:

„Overigens moge de aandacht er op worden gevestigd, dat in de bevoegdheden van de Staten-Generaal ten aanzien van de beoordeeling van het P.T.T.-bedrijf door het aanhangige ontwerp generlei wijziging wordt beoogd. De eindcijfers van de P.T.T.-begroting immers zullen worden opgenomen bij de begroting betreffende het Ministerie, onder hetwelk het bedrijf ressorteert, zodat aldus de Staten-Generaal de volledige gelegenheid blijven behouden om in onderling overleg met de Regering van gedachten te wisselen omtrent het ter zake gevoerde beleid, alsmede om klachten en eventuele desiderata naar voren te brengen”.

Generlei wijziging? Dit is het punt.

Worden de verbeteringen, welke het wetsontwerp beoogt ten aanzien van de rechtspositie van dit staatsbedrijf aan te brengen, in het staatsblad geplaatst, dan zal de winst van dit bedrijf in de begroting van het departement, waaronder de P.T.T. ressorteert⁵⁾, in één post worden opgenomen, welke de uitslag van het gehele gevoerde beleid bij de P.T.T. over het afgelopen dienstjaar onderwerpt aan de goedkeuring der Staten-Generaal. De Staten-Generaal krijgen één getal ter vaststelling vóór zich.

Is dit nu „generlei wijziging” of is dit een revolutie op begrotingsgebied?

De Tweede Kamer bracht een moeilijk te lezen Voorlopig Verslag uit. Er werd tot ondersteuning van het ontwerp door vele leden waardering uitgesproken in zoverre de strekking daarvan past in het kader van de huidige ontwikkeling tot publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en functionele decentralisatie van de staatstaak. Is dit wel juist? De grote rijksdiensten en -bedrijven, de provinciale en gemeentelijke bedrijven passen juist zeer moeilijk in de nu ondertussen aangenomen wet op de P.B.O. Niemand ontkent de behoefte aan zelfstandigheid van een bedrijf, dat f 300 mln omzet, behoudens het toezicht der Staten-Generaal. Wordt die zelfstandigheid aan de bedrijven der openbare lichamen door de P.B.O. gelaten? Dan verandert er althans niets.

De vraag is nu, of inderdaad in het wetsontwerp een gelukkige middenweg is gekozen: méér vrijheid voor het P.T.T.-bedrijf enerzijds en niet algehele onttrekking aan de controle der Staten-Generaal anderzijds.

Is het voor de Staten-Generaal voldoende, dat één eindcijfer wordt opgesteld in de Middelenwet, afdeling: Verkeer en Waterstaat?

In de Memorie van Antwoord zou dus deze vraag bevestigend moeten worden beantwoord. Er moet dan op worden gewezen, dat alle bedrijfscijfers, welke hebben geleid tot de goedkeuring der begroting door de Minister van Verkeer en Waterstaat⁶⁾, onder de stukken aan de Staten-Generaal zullen worden overgelegd. Niets wordt aan de Staten-Generaal onthouden. De Tweede Kamer der Staten-Generaal kan het cijfer wijzigen. Daartegen kan het bedrijf zich niet verzetten. Het zou dan de taak van het bedrijf zelf zijn, om, met erkenning van het nieuwe cijfer, de begroting dienovereenkomstig te wijzigen.

* * *

⁵⁾ Thans het Departement van Verkeer en Waterstaat. Het wetsontwerp 1947-1948, No. 636, droeg de handtekening van drie Ministers, met als eerste ondertekenaar de Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, oud-directeur-generaal van de P.T.T., zijnde dus een minister-deskundige als geen ander.

⁶⁾ Het wetsontwerp roept deze bevoegdheid van de Minister (art. 10 en 11) inderdaad in het leven, terwijl de Algemene Rekenkamer (art. 12 van het ontwerp) het toezicht houdt op het geldelijk beheer van het bedrijf.

Art. 14 zegt: „De zuivere winst wordt door het Rijk genoten”. De Middelenwet, afdeling: Verkeer en Waterstaat zal deze post dus vermelden.

Deze redenering is echter niet geheel juist. Wanneer de Tweede Kamer het bedoelde eindcijfer wijzigt, doet de Kamer dat bij een amendement, waarbij wordt toegelicht, welke wijziging wordt begeerd. Heel Nederland en ook de Minister en de administratie weten, welke wijziging in het beheer van de P.T.T. door de Tweede Kamer wordt begeerd. Men weet, welke daad met de wijziging van de begrotingspost wordt afgekeurd. De Tweede Kamer mengt zich dan inderdaad in het beleid van het bedrijf.

De directeur-generaal van het bedrijf en de Minister kunnen dus niet zeggen, dat zij nu verder met inachtneming der gewijzigde begrotingspost, het beheer naar beste weten zullen voeren. Neen, zij moeten met de grond van het amendement rekening houden. Anders zoude langs een omweg toch weer tegen de bedoeling van de Tweede Kamer worden ingegaan. En dat gaat niet.

Met andere woorden, de thans voorgestelde wijziging van de behandeling van de begroting helpt het bedrijf allerminst aan meer vrijheid dan nu bestaat. De gebondenheid aan de wensen der Tweede Kamer blijft precies gelijk.

* *

Tot nu toe werd van de veronderstelling uitgegaan, dat de invloed van de Staten-Generaal op het vaststellen van de winst van het bedrijf een wezenlijke betekenis zoude kunnen hebben voor de gestie van het bedrijf. Dit is ook het uitgangspunt van het wetsontwerp. Een ontwerp van wet aan de Staten-Generaal een zekere bevoegdheid gevende, zal aan dit hoge college toch niet een macht toekennen, die niet te gebruiken is. Daarom een vraag. Thans wordt de begroting voor 1950 vastgesteld door een wet van ongeveer April 1950. Maar wanneer is de winst van het P.T.T.-bedrijf over 1950 vastgesteld? Eerst moet de rekening over 1950 door de Minister van Financiën zijn goedgekeurd. Wordt het dan niet 1952 of 1953 vóórdat de Staten-Generaal tenslotte in de uiteindelijke gelegenheid worden gesteld de winst vast te stellen? En heeft dan de beslissing van het parlement nog praktische betekenis voor de gestie van de P.T.T.? Dat wordt een moeilijk geval, waarover in het Voorlopig Verslag van Maart 1948 niet wordt gesproken.

Is dus deze wijziging in de invloed van de Tweede Kamer niet een revolutie in ons begrotingsrecht? De bedoeling is, dat er niets principiëels wordt veranderd. Dit gebeurt echter wel.

Maar dan is er ook geen enkele reden om de voorgestelde begrotingswijziging te wensen. In de Memorie van Antwoord — tenzij het wetsontwerp 1947-1948 no. 636 geheel wordt ingetrokken — ware de wijziging in de methode van het behandelen der begroting van het bedrijf van de P.T.T. terug te nemen.

Is deze moeilijkheid opgelost, doordat teruggekeerd wordt tot het nu geldende begrotingssysteem, dan kunnen heel wat belangrijke plannen op ander gebied, krachtens dit ontwerp 1947-1948, No. 636, aanhangig, worden verwezenlijkt, die nu nog maar steeds moeten blijven liggen.

* *

Een laatste opmerking. In het Voorlopig Verslag van Maart 1948 wordt door enkele Kamerleden geklaagd, dat de Algemene Rekenkamer zich in zake de materie van dit wetsontwerp heeft gewend met een schrijven aan de Staten-Generaal.

Is dit een onderwerp van een klacht van een lid van de Staten-Generaal? Is juist deze bevoegdheid aan de Algemene Rekenkamer niet gegeven ten einde het parlement zelfstandig in te lichten? Wensen deze Kamerleden alleen de eer te genieten door de Regering te worden ingelicht? Buigen deze Kamerleden alleen voor ambtelijke regeringsstukken?

De Staat wordt slecht gekend. Zelfs door Kamerleden. Hoe kan men elders beter verwachten?

Rotterdam.

C. W. DE VRIES.

DE TEGEMOETKOMING IN DE OORLOGSSCHADE AAN ROERENDE GOEDEREN.

II¹⁾.*Huisraad.*

Tot het huisraad rekt de wet alle niet tot de uitoefening van een bedrijf of beroep dienende roerende goederen van natuurlijke personen, voor zover zij tot een bepaalde huishouding behoren, daartoe behoord hebben of bestemd zijn daartoe te gaan behoren, dan wel binnen de persoonlijke sfeer van de getroffene vallen. Een geheel andere en tevens ook veel ruimere omschrijving dan die van art. 571 B.W.

De tegemoetkoming in de oorlogsschade aan huisraad valt uiteen in twee gedeelten, nl. de bijdrage, voorzien in de Eerste Uitvoeringsbeschikking van het vervallen Besluit op de Materiële Oorlogsschaden 1945, nader aan te duiden als bijdrage, en een toeslag op deze bijdrage (art. 10).

De bijdrage wordt als volgt berekend.

Voor zover het de verloren gegane of onherstelbaar beschadigde goederen betreft, wordt de voor die goederen bestede aankoopprijs in aanmerking genomen, verminderd met een redelijk bedrag voor afschrijving, met dien verstande echter, dat het schadebedrag niet beneden de op 9 Mei 1940 geldende verkoopwaarde mag komen. Overdadige luxe wordt ook hier buiten beschouwing gelaten. Zijn de verloren gegane of onherstelbaar beschadigde goederen van meer luxueuze aard dan nodig is voor een doelmatig gebruik, dan wordt er bij de bepaling van het schadebedrag van uitgegaan, al of andere, voor het zelfde doel bruikbare, doch eenvoudige en tevens deugdelijke goederen verloren zijn gegaan of beschadigd zijn.

Bepaalde goederen, o.a. geld en geldswaardige papieren, dranken, rookartikelen en andere genotmiddelen, alsmede goederen zonder handelswaarde, worden bij de bepaling van het schadebedrag buiten beschouwing gelaten.

Een aantal andere goederen, welker bezit op een zekere overdaad wijst, bijv. bontmantels, sieraden en andere kostbaarheden, tafelzilver, pleziervaartuigen, verzamelingen e.d., zijn ondergebracht in zekere categorieën. Voor een dergelijke categorie mag in totaal niet meer dan een bepaald bedrag in aanmerking worden genomen.

Zo mag bijv. voor pleziervaartuigen met toebehoren, automobielen, rijtuigen, paarden en andere voorwerpen, behorende tot een speciale liefhebberij in totaal niet meer dan f 400 in aanmerking worden genomen.

In geval van herstelbare schade wordt het bedrag der werkelijke herstelkosten in aanmerking genomen, doch niet meer dan het schadebedrag bij algeheel verlies.

De bijdrage in de huisraadschade wordt vastgesteld per gezin, niet per hoofd.

Zij is gebonden aan een zeker maximum. Dit maximum is afhankelijk van de huurwaarde van de door het getroffen gezin bewoonde woning of, als de schade op een schip is geleden, van de grootte en het type van dat schip.

Bovendien wordt het voor elk inwonend gezinslid, dat de leeftijd van zes jaren nog niet had bereikt met f 150 en voor elk ander inwonend gezinslid met f 250 verhoogd.

Alle leden van het gezin, behalve het gezinshoofd en diens echtgenote, worden daarbij als inwonende gezinsleden beschouwd. Een in Groningen woonachtig gezin van vier personen, man, vrouw en twee kinderen, waarvan één boven en één onder de zes jaren, zal bijv., als het een huur van f 600 per jaar verwoonde, op geen hogere bijdrage aanspraak kunnen maken, dan op $f 6.375 + f 250 + f 150 = f 6.775$.

Boven de bijdrage wordt een toeslag verleend. Zij wordt vastgesteld op de uitkomst van de formule:

¹⁾ In het eerste artikel, gepubliceerd in „E.-S.B.” van 8 Maart jl., werd nagegaan, welke tegemoetkomingen in de wet zijn voorzien ten aanzien van de beroeps- en bedrijfsuitrusting, de handels- en bedrijfsvoorraden en de vaartuigen.

basisbedrag \times kernfactor \times beschadigingsfactor \times prijsstijgingscoëfficiënt.

Het basisbedrag vertegenwoordigt praktisch gesproken de waarde van het verloren gegane of onherstelbaar beschadigde huisraad op 9 Mei 1940, zij het, dat de luxe-artikelen en de boven gememoreerde aan bijzondere maxima gebonden categorieën van goederen op dezelfde wijze in het basisbedrag zijn verwerkt als in de bijdrage, dus door uit te gaan van eenvoudige, doch deugdelijke artikelen, bruikbaar voor hetzelfde doel en bedoelde categorieën tot ten hoogste die bijzondere maxima in aanmerking te nemen.

Het basisbedrag, de waarde per 9 Mei 1940 dus, wordt vermenigvuldigd met de kernfactor.

De kernfactor geeft aan, welk gedeelte van het huisraad als strikt noodzakelijk moet worden beschouwd.

Voor de lage huurwaarden en kleine schepen is zij 1. Zij daalt met de stijging van de huurwaarde en de grootte van het schip en stijgt met de grootte van het gezin. Zij komt niet beneden de 0,6.

Na de vermenigvuldiging van het basisbedrag met de kernfactor heeft men de beschikking over de waarde per 9 Mei 1940 van het strikt noodzakelijke huisraad.

De beschadigingsfactor geeft aan in welke mate schade is geleden. Bij algeheel verlies bedraagt zij 1. Uit sociale overwegingen is zij, ongeacht de grootte der geleden schade, ook voor de lagere huurwaarden en de kleinere schepen op 1 gesteld. In alle andere gevallen is zij een breuk, die de verhouding bedoelt weer te geven van het verloren gegane tot het totale huisraad.

Door toepassing van de beschadigingsfactor wordt bereikt, dat naar mate de schade groter is, de toeslag een groter percentage van de waarde per Mei 1940 der verloren gegane goederen uitmaakt. Er is dus sprake van een zekere progressie, die daarin haar oorzaak vindt, dat de zwaarder getroffen voor grotere aanschaffingen staan en daarom meer moeten bijpassen dan de minder zwaar getroffen.

Tenslotte de prijsstijgingscoëfficiënt. Deze vertegenwoordigt het verschil tussen de prijsindex van het jaar, waarin de bijdrage is vastgesteld en de prijsindex van 1940. De prijsindex van 1940, 1941 en 1942 bedraagt één, die van 1943 anderhalf en die van 1944 en volgende jaren twee.

Indien de bijdrage in 1945 is vastgesteld, bedraagt de prijsstijgingscoëfficiënt één (twee min één).

Voor de lagere huurwaarden en de kleinere schepen bedragen de toeslagen dus in het algemeen 100 pCt van de waarde per Mei 1940 van het verloren gegane huisraad, want zowel de kernfactor, als de beschadigingsfactor als de prijsstijgingscoëfficiënt zijn in die gevallen één.

Toeslagen beneden f 50 worden niet beschikbaar gesteld.

Bijdrage en toeslag tezamen bedragen niet meer dan tweemaal het bedrag der bijdrage, doch ten hoogste f 11.250, vermeerderd met f 300 voor elk inwonend gezinslid onder de 6 jaar en f 500 voor elk inwonend gezinslid van 6 jaar of ouder.

Tenslotte worden bijdrage en toeslag in geval van algeheel verlies, d.w.z. indien het verlies 75 pCt of meer van het op schade datum aanwezige huisraad bedraagt, tezamen in ieder geval op f 1.250 gesteld.

Niet tot een bedrijf behorende roerende goederen van rechtspersonen en niet-rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen.

Het gaat hier voornamelijk om de roerende bezittingen van allerlei verenigingen, stichtingen, genootschappen e.d.

Blijkens art. 10, lid 18, heeft de Directeur van het Bureau van het Commissariaat voor Oorlogsschade het in zijn macht te bepalen, dat terzake van de aan deze roerende bezittingen geleden oorlogsschade al of niet een bijdrage zal worden verleend. Een aanspraak op een bijdrage bestaat er dus niet.

Besluit genoemde Directeur echter een bijdrage toe te

kennen, dan wordt het schadebedrag op dezelfde wijze vastgesteld als de bijdrage in de oorlogsschade aan beroeps- en bedrijfsuitrusting en, indien het voorraden betreft, als de bijdrage in de oorlogsschade aan handels- en bedrijfsvoorraden.

Dat wil nog niet zeggen, dat zonder meer een bijdrage tot het dusdanig vastgestelde schadebedrag zal worden verleend. Het is ook mogelijk, dat de bijdrage slechts een gedeelte van dat bedrag zal omvatten of, dat zij weliswaar het volle bedrag omvat, maar onder zekere voorwaarden wordt toegekend.

De in de wet aan voornoemde Directeur verleende bevoegdheden berusten onder de werking van het vóór de totstandkoming der wet geldende Besluit op de Materie Oorlogsschaden 1945 bij het Commissariaat voor Oorlogsschade, een uit vijf leden bestaand niet-ambtelijk college met een ambtelijke secretaris.

Dit college heeft de belanghebbende verenigingen, stichtingen, genootschappen e.d. onderverdeeld in drie categorieën, een categorie, die niet voor een bijdrage in aanmerking komt, een categorie, die slechts voor bepaalde, voor de vervulling harer functie essentiële goederen een bijdrage ontvangt en een categorie, die voor al haar roerende bezittingen, waaraan oorlogsschade is toegebracht, een bijdrage ontvangt.

Tot de eerste categorie behoren o.a. de landverraderlijke instellingen, tot de tweede de sportverenigingen en tot de derde de kerkgenootschappen.

Dat de hierop in het verleden gebouwde praktijk zal worden omgebogen, lijkt weinig waarschijnlijk.

Hoewel dit zeker niet direct de bedoeling is geweest, valt het o.i. niet te ontkennen, dat, als eenmaal een bijdrage is verleend, daarboven ook nog een crediet of, zo de betrokken vereniging of stichting of het betrokken genootschap zelf voor de vereiste middelen zorgt, een rentevergoeding met in het vooruitzicht een uitgestelde bijdrage over 10 jaar zal kunnen worden verleend. Dit echter alleen, indien zulks in het algemeen belang is te achten, hetgeen bijv. het geval zou kunnen zijn met betrekking tot de niet of weinig gesubsidieerde bewaarscholen.

Zoals vanzelf spreekt, zal, als men aanneemt, dat verlening van een crediet of rentevergoeding met de verwachting ener uitgestelde bijdrage mogelijk is, een in principe verleende aanspraak op een crediet of rentevergoeding met de medewerking van de Minister van Financiën ook kunnen worden afgekocht.

Tenslotte nog een paar woorden over de uitgaven wegens schadebeperkende voorzieningen (art. 11, lid 3) en herstel in eigen beheer (art. 12, lid 4).

Schadebeperkende voorzieningen.

Zijn gelden uitgegeven om teloor gegane goederen terug te vinden of een verdere waarde-achteruitgang of vernieling van beschadigde goederen te voorkomen, dan wordt de bijdrage, voor zover dit redelijk en verantwoord is te achten, met het uitgegeven bedrag verhoogd.

Hetzelfde geldt ten aanzien van vaartuigen met betrekking tot de bergingskosten en de sleepkosten naar de werf, waar zij worden gerepareerd.

Herstel in eigen beheer.

Als een bedrijf een eigen reparatie-afdeling bezit, zal het er veelal de voorkeur aan geven de herstelwerkzaamheden zelf uit te voeren. De bijdrage zal dan ten hoogste op de werkelijke kosten dezer werkzaamheden mogen worden vastgesteld, d.w.z. op het totaal van de aanschaffingsprijzen der verbruikte materialen en het bedrag der betaalde lonen en sociale lasten, alles zonder winst-opslag.

Personeelskosten, die er anders ook zouden zijn geweest, blijven buiten beschouwing, tenzij het personeel aan andere productieve arbeid is onttrokken.

's-Gravenhage.

Mr N. H. WIARDA.

AANTEKENING.

HET JAARVERSLAG 1949 VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Het jaarverslag 1949 van de Nationale Bank van België, dat op 27 Februari jl. aan de Algemene Aandeelhoudersvergadering werd voorgelegd, bevat, naast de gegevens over het bedrijf van de Bank, een uitvoerig overzicht van de ontwikkeling in België in de monetaire en de reële sfeer gedurende het afgelopen jaar. Enkele aspecten hiervan zullen hieronder worden weergegeven.

De ontwikkeling in de monetaire sfeer.

De totale geldcirculatie, die na de gebruikelijke toename aan het einde van het jaar, in Januari en Februari sterk was verminderd, vertoonde van Maart tot het einde van het derde kwartaal opnieuw een opwaartse beweging. Deze houdt voornamelijk verband met het toenemen van de deviezenreserves, als gevolg van het gunstige saldo op de betalingsbalans gedurende het eerste halfjaar. Bovendien stegen de voorschotten aan de schatkist en de parastatale instellingen in het raam der geldende overeenkomsten gedurende deze periode. Het verminderen van de credieten aan het particuliere bedrijfsleven gedurende hetzelfde tijdvak hief de invloed, die de verruimende factoren uitoefenden, ten dele op.

In de loop van het laatste kwartaal leidde de daling van het deviezentegoed, alsmede de vermindering van de voorschotten aan de Staat tot een zekere contractie, ondanks de uitbreiding van de credieten aan het bedrijfsleven. Nochtans overtrof de geldcirculatie per ultimo November die van één jaar tevoren met frs 6,1 mrd, hetgeen een vergroting betekent met 4,2 pCt. Deze expansie betrof zowel het chartale als het girale geld. Het eerste nam van November 1948 tot November 1949 toe met frs 3,4 mrd, of wel 4 pCt, hetgeen uitsluitend is toe te schrijven aan de verhoging van de biljettenomloop der Nationale Bank, daar de betaalmiddelen uitgegeven voor rekening van de Schatkist, verminderden. Het girale geld vermeerderde gedurende dezelfde periode met frs 2,7 mrd, d.i. 4,5 pCt. Het percentage, dat het girale geld uitmaakt van de totale circulatie bleef op hetzelfde peil, nl. 41 pCt.

De toename van de beschikbare geldmiddelen-schijnt geen inflationistische uitwerking te hebben gehad; de psychologische invloed van het prijsbeloop op de wereldmarkten en in het binnenland, alsmede de gewijzigde vooruitzichten, hebben de ondernemers aangezet tot het aanhouden van belangrijk grotere kasvoorraden. De schepping van nieuwe betaalmiddelen werd dan ook door een verminderde omloopsnelheid van het geld geneutraliseerd.

Voor de overige aspecten van de monetaire ontwikkeling, nl. de overheidsfinanciën, de daggeldmarkt en de effectenmarkt zij verwezen naar het artikel van de heer M. D'Haese¹⁾ en de maandelijke overzichten van de heer V. Van Rompuy over de Belgische geld- en kapitaalmarkt.

De ontwikkeling in de reële sfeer.

De ontwikkeling in de reële sfeer werd, zoals uit het verslag valt af te leiden, na een korte periode van toenemende bedrijvigheid, gekenmerkt door een over het algemeen dalende conjunctuur.

Zó handhaafde zich de uitbreiding van de productie gedurende het eerste kwartaal, doch het aan het einde

¹⁾ Zie: „De Belgische begroting 1950” in „E.-S.B.” van 1 Februari 1950, blz. 88.

van deze periode bereikte peil was tevens het hoogtepunt van het jaar. De afnemende van de bedrijvigheid — aanvankelijk traag — tekende zich duidelijker af, naarmate zij zich uitbreidde tot de basisindustrieën. Deze afname is, aldus het verslag, niet te wijten aan een voorafgaande inkrimping van het binnenlands verbruik, de investeringen en de buitenlandse afzet, maar houdt blijkbaar verband met een verminderde vraag van de bedrijven, die naar aanleiding van de prijsdaling en onder het vooruitzicht van afzetmoeilijkheden op buitenlandse markten, hun voorraden gingen inkrimpen. Niet alle takken van nijverheid werden echter getroffen en sommige sectoren, die het eerst moeilijkheden hadden ondervonden, wisten zich aan de nieuwe toestand aan te passen.

De agrarische productie was in het afgelopen jaar zeer groot. De voortgebrachte hoeveelheid tarwe wordt geraamd op 500.000 ton, tegen 330.000 ton in 1948: Hierbij moet echter worden bedacht, dat het areaal met 10.000 ha werd uitgebreid. Dank zij een uitstekende suikerbieten-oogst en uitbreiding van het areaal kon de suikerproductie tot 300.000 ton — d.i. 80.000 ton meer dan in 1948 — worden opgevoerd, waardoor de binnenlandse behoeften, die naar schatting 265.000 ton bedragen, ruimschoots werden gedekt. De rijke fruitoogst, die de afzet verre overschreed, veroorzaakte dalende fruitprijzen; de productie van groenten verminderde ten opzichte van 1948 en de voortbrenging van dierlijke producten was, ondanks het herstel van de veestapel, nog ontoereikend, zodat vlees, boter en melk moesten worden ingevoerd.

Sedert Augustus 1948 werden, zowel op de binnenlandse als op de wereldmarkt, tekenen van verzadiging merkbaar en de landbouwprijzen begonnen, hoewel onderbroken van April tot Juni 1949, te dalen. Daar de productiekosten een vrij star beloop hadden, werd de marge tussen het indexcijfer van de landbouwprijzen en dat van de productiekosten — een eenvoudige indicator van de rentabiliteit — negatief.

Indexcijfers van de landbouwprijzen en de productiekosten.
(1936-'38 = 100).

	Landbouwprijzen			Productie-kosten
	Plant-aardige teelten	Vee-houderij	Totaal	
1947 Dec.	407	387	396	366
1948 Dec.	343	435	397	386
1949 Jan.	348	432	398	392
1949 Mei.	374	420	401	385
1949 Sept.	317	374	350	392
1949 Oct.	321	353	340	391
1949 Nov.	328	350	341	391

De landbouwers vroegen om steunmaatregelen, die zij verkregen in de vorm van een invoerverbod op rundvee, paarden en varkens, terwijl, om een prijsdaling van de boter te voorkomen, de invoer uit Nederland geschiedt tegen een prijs, die de prijs van de Nederlandse markt ruim overtreft. De verwezenlijking van de Voor-Unie heeft vooral na de devaluatie sterke onrust veroorzaakt in landbouwkringen. Zij eisten handhaving van het protocol van 9 Mei 1947, dat in minimum-invoerprijzen voorziet, waarbij elke partij de invoer uit het partnerland mag beperken en zelfs stopzetten.

De werkloosheid breidde zich in 1949 naar verhouding minder snel uit dan in het voorafgaande jaar. Niettemin steeg de werkloosheid voortdurend. Slechts in enkele bedrijfstakken, nl. in de chemische, de glas- en de textielnijverheid, bleef zij stabiel of vertoonde zij een geringe daling. In de metaalnijverheid en de steenkolenmijnen, die voorheen nog niet door de algemene achteruitgang waren getroffen, breidde zij zich evenwel uit. Voorts deden zich enkele structuurwijzigingen in de werkloosheid voor. Zo steeg het aantal geheel werklozen belangrijk meer dan de gedeeltelijk werklozen en bereikte een maand-

gemiddelde van ca 10 pCt der loontrekkende bevolking. Ca 37 pCt daarvan is jonger dan 30 jaar; slechts 25 pCt ouder dan 50. Ook de gemiddelde duur der werkloosheid steeg, terwijl de geographische spreiding²⁾ niet meer zo sterk was afgetekend. Onder de factoren, die het meest duidelijk invloed op de werkloosheid uitoefenden, noemt het verslag, naast de toeneming van het aantal werkkrachten, enerzijds de verbetering der productievoorwaarden, anderzijds de afnemende bedrijvigheid.

De prijzen vertoonden in het afgelopen jaar een dalende tendentie. Hoewel de terugslag van de na de devaluatie gestegen dollarprijzen op de groothandelsprijzen sneller werd gevoeld dan de daling der sterlingprijzen, werd het algemeen indexcijfer van het Ministerie van Economische Zaken slechts in geringe mate beïnvloed; de dalende beweging kwam tot staan, maar maakte geen plaats voor een opwaartse. De kleinhandelsprijzen vertoonden een met de groothandelsprijzen overeenstemmende beweging. Het gemiddelde loonpeil overtrof in September 1949 nog in lichte mate dat van het begin van het jaar. De vermindering der werkgelegenheid begon evenwel in de laatste maanden een voor de arbeiders ongunstige invloed uit te oefenen op de lonen.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen.
(1936—'38 = 100)

	Groothandelsprijzen		Kleinhandelsprijzen	
	Algemeen	Voed.midd.	Algemeen	
1949 Jan.	390	384	393	
Mei	372	359	379	
Juli	364	361	379	
Sept.	361	362	379	
Nov.	361	359	377	
Dec.		357	375	

De gunstige ontwikkeling, die reeds de vorige jaren in het goederenverkeer tussen de B.L.E.U. en het buitenland werd waargenomen, tekende zich in de eerste zeven maanden nog sterker af, waarna evenwel een kentering intrad. De vooruitgang, die gedurende het eerste deel van het jaar aan de uitvoerzijde werd geboekt, is nagenoeg geheel toe te schrijven aan de gestegen afzet van de vijf grote uitvoerindustriën, nl. de ijzer- en staalnijverheid, de metaalverwerkende bedrijven, de textiel- en kledingbedrijven en de non-ferro metalenindustrie. Deze grote uitvoer werd grotendeels mogelijk gemaakt door de toepassing van het

) Zie: „Chômage et emploi en Belgique” door L. E. Reneau, in „E.-S.B.” van 11 Januari 1950, blz. 29.

plan voor Amerikaanse hulpverlening aan Europa; de toeneming van de uitvoer naar O.E.E.C.-landen was opvallend. De uitputting der trekkingsrechten was wellicht niet vreemd aan de aanvankelijke daling van de uitvoer, hoewel andere factoren, zoals de prijsdaling, het geleidelijk verdwijnen van de „sellers' market” en het vooruitzicht van sommige geldmanipulaties naderhand eveneens hun invloed deden gelden. Het maandgemiddelde van de invoer daalde van 1948 op 1949 van frs 7.293 mln tot frs 6.801 mln, hetgeen enerzijds verband houdt met de vermindering der ingevoerde hoeveelheden, anderzijds met de prijsdaling op de markten van herkomst. Hierdoor en door de gunstige uitvoerresultaten der eerste zeven maanden beliep het percentage van de invoer, dat door uitvoer kon worden gedekt 98 in 1949, tegen 85 in 1948 en 92 in 1936/'38. Opmerkelijk is voorts de verschuiving, welke zich voordeed in het aandeel van de verschillende landen in België's buitenlandse handel: Duitsland werd in de loop van 1949 België's tweede afnemer en de volgorde is nu: Nederland, Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk; in 1938 was de volgorde juist omgekeerd. De volgorde der voornaamste leveranciers in 1949 was: Verenigde Staten, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Nederland en Duitsland.

De betalingsbalans zal, dank zij de gunstige handelsbalans in de eerste 7 maanden, waarschijnlijk in evenwicht zijn. Dit resultaat is te meer merkwaardig, daar het werd bereikt zonder dat de B.L.E.U. in 1949 een schenking in het kader van het Marshall-plan ontving, terwijl de voorwaardelijke hulp werd gecompenseerd door aan de Europese debiteurlanden verleende trekkingsrechten. Onderstaande tabel geeft de betalingsbalans der B.L.E.U. over 1947, 1948 en het eerste halfjaar van 1949.

Het verslag wijst er herhaaldelijk met nadruk op, dat bij beschouwing der cijfers voor het eerste halfjaar 1949 rekening moet worden gehouden met het feit, dat bepaalde tendenties, die tot dusver buitengewoon gunstig waren, in latere maanden verzwakten of zelfs omsloegen. Voorts dienen seizoensinvloeden in aanmerking te worden genomen.

Uit het bovenstaande blijkt, dat het jaar 1949 voor België een jaar is geweest van een zekere achteruitgang, welke zich vooral in de tweede helft van het jaar manifesteerde. „In de toekomst zal onze economie nog met ernstige problemen af te rekenen hebben”, zo zegt het verslag. „De Bank kan op de meest doeltreffende wijze bijdragen tot hun rationele oplossing in een régime van vrijheid, door de controle op het gezamenlijk credietvolume derwijze uit te oefenen dat alle rechtmatige behoeften worden bevestigd, doch zonder inflatie, noch ten voordele van de particuliere sector, noch van de Staat”.

Betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.

(in miljoenen frs)

	1947			1948			1949		
	Credit	Debet	Saldo	Credit	Debet	Saldo	Credit	Debet	Saldo
Lopende transacties:									
Goederen (f.o.b.)	60.670	77.020	-16.350	75.453	80.700	-5.247	43.733	37.155	+ 6.578
Vervoer	1.855	7.664	-5.809	3.860	7.450	-3.590	1.498	3.407	+ 1.909
Vreemdclingenverkeer	1.713	1.419	+ 294	718	2.820	-2.102	490	1.065	+ 575
Werkkrachten	2.027	329	+ 1.698	3.570	1.031	+ 2.539	1.628	651	+ 977
Inkomsten uit invest.	1.456	1.313	+ 143	4.786	3.046	+ 1.740	1.892	1.655	+ 237
Schenkingen	642	—	+ 642	3.366	2.380	+ 986	6.565	6.321	+ 244
Diversen	8.780	2.732	+ 6.048	1.497	2.866	-1.369	1.536	1.480	+ 56
Totaal	77.143	90.477	-13.334	93.250	100.293	-7.043	57.342	51.734	+ 5.608
Vergissingen en weglatingen ..	—	—	+ 344	—	—	- 368	—	—	+ 11
Eindtotaal	—	—	-12.990	—	—	- 7.411	—	—	+ 5.619
Transacties op de kapitaalrekening:									
Repatriëringen	11.639	82	+ 11.557	4.008	153	+ 3.855	586	65	+ 521
Invest. en leningen (part.) ..	—	802	- 802	2.284	1.985	+ 299	879	853	+ 26
Leningen en terugbet. (Overh.) ..	1.354	3.214	- 1.860	3.603	2.205	+ 1.398	1.205	1.759	- 554
Deeln. I.M.F. en I.B.H.O. Goud- en deviezenbezit (vermeerdering —, of vermindering +)	—	11.329	-11.329	—	—	—	—	—	—
Totaal	—	—	+15.424	—	—	+ 1.859	—	—	- 5.612
	—	—	+12.990	—	—	+ 7.411	—	—	- 5.619

INTERNATIONALE NOTITIES.

AUTOPRODUCTIE EN -UITVOER.

De „New York Herald Tribune” heeft naar aanleiding van de twintigste Internationale Automobieltentoonstelling, die op 16 dezer te Genève werd geopend, een „Auto Supplement” doen verschijnen, waarin men ó.a. een overzicht aantreft van de autoproductie en -uitvoer in een aantal belangrijke productielanden, met uitzondering van de Sovjet-Unie.

Autoproductie.
(in duizenden stuks)

	1938	1947	1948	1949
Verenigde Staten .. P	2.001,0	3.558,1	3.909,2	5.118,9
V	488,2	1.239,5	1.376,2	1.130,5
Verenigd Koninkrijk P	341,0	287,0 ¹⁾	334,8	412,3
V	104,0	154,7	173,3	216,4
Canada	123,7	167,3	166,9	192,5
V	42,3	90,7	97,2	97,2
Frankrijk	182,4	66,3	100,1	187,7
V	45,0	70,9	98,3	97,9
West-Duitsland P	174,1 ²⁾	9,6	30,0	104,0
V	118,0 ²⁾	13,4	29,2	59,0
Italië	59,0	25,4	44,4	65,4
V	11,7	18,3	15,6	20,7
Japan	33,6	11,1	20,0	27,6 ¹⁾
Tsjechoslowakije .. P	12,6 ²⁾	9,4	25,2	25,0 ¹⁾
V	3,9 ²⁾	5,3		
Oostenrijk	1,2 ²⁾	1,4	0,7	1,8 ¹⁾

P = personenauto's; V = vrachtauto's.

¹⁾ schatting; ²⁾ 1937.

In de meeste landen werden in 1949 de bestaande productierecords gebroken; in West-Duitsland en Japan bleef de productie echter nog beneden vooroorlogs niveau, hoewel zij in eerstgenoemd land een aanzienlijke stijging t.o.v. 1948 vertoonde. Ook de uitvoer van de voornaamste productielanden, uitgezonderd die van de Verenigde Staten, gaf in 1949 een sterke toeneming t.o.v. het voorafgaande jaar te zien.

Opmerkelijk is, dat de uitvoer van auto's van de Verenigde Staten, ondanks het feit, dat de productie 17 pCt groter was dan in 1948, t.o.v. dat jaar met 36 pCt is gedaald. De oorzaken hiervan zijn gelegen in de grote binnenlandse vraag, de vrijwel overal heersende dollarschaarste en de hoge prijzen der Amerikaanse producten. De Amerikaanse producenten zien zich dan ook geplaatst tegenover een steeds toenemende concurrentie op de Europese markten.

Vooraf Engeland en Frankrijk stonden er, wat de uitvoer betreft, aanzienlijk beter voor. De Franse uitvoer van personenauto's, vrachtauto's en chassis met motor overschreed in 1949 die van 1948 met resp. 42, 35 en 25 pCt en was in totaal ongeveer viermaal zo groot als de vooroorlogse. De Engelse uitvoer was t.o.v. 1948 met 20 pCt toegenomen en was 4½-maal zo groot als in 1938. Hoewel de Engelse productie slechts $\frac{1}{10}$ bedraagt van die der Verenigde Staten, was de uitvoer in 1949 groter dan die van laatstgenoemd land, waardoor Engeland in 1949 's werelds grootste auto-exporteur werd.

HET LONDENSE REIZIGERSVERKEER.

In vrijwel alle besprekingen betreffende het leven en werken in Londen treden de financiële en sociale kosten van het Londense reizigersverkeer op de voorgrond. Tot voor kort echter misten deze besprekingen voldoende steun van feitelijke gegevens en daarom is het, aldus „The Economist” van 11 Maart jl., prijzenswaardig, dat de „London Transport Executive” de resultaten van een waardevolle enquête, die betrekking had op bijna 3.000 gezinnen, heeft gepubliceerd.

Zij, die dagelijks in de rij staan voor de bus of in een benarde positie aan de lus hangen, zullen, aldus genoemd blad, verrast zijn uit deze enquête te vernemen, dat 45 pCt van alle gezinnen geen gezinslid heeft, dat regel-

matig naar zijn werk gaat met openbare vervoermiddelen en dat resp. 17 en 14 pCt van alle werkende Londenaars naar het werk loopt of fietst. Uit eigen ervaring zullen zij echter kunnen bevestigen, dat het reizigersverkeer t.o.v. vóór de oorlog met 45 pCt is toegenomen. De oorlog stimuleerde het wegtrekken uit het centrum van Londen; ook na de oorlog handhaafde zich deze tendentie. Welke genoegens de voorsteden ook mogen bieden, zij hebben in ieder geval een hogere tol geëist aan tijd en geld. De gemiddelde Londenaar heeft nl. 42 minuten nodig om zijn werk te bereiken en hij geeft daarvoor per week 4 s. 1 d. uit. Zij, die verder van het centrum wonen, spenderen meer aan reiskosten. De bus is verreweg het belangrijkste vervoermiddel; 55 pCt van hen, die gebruik maken van openbare vervoermiddelen, reist per bus, 20 pCt per trolley-bus, 17 pCt per ondergrondse en 8 pCt per tram. Hoewel in het ten noorden van de Theems gelegen deel meer welgestelden wonen dan in het zuidelijk gedeelte van Londen, is het gemiddeld per gezin en per week aan openbare vervoermiddelen uitgegeven bedrag daar lager.

Over het algemeen bleken de gemiddelde uitgaven lager te zijn — nl. gemiddeld 6 s. 5 d. per week per gezin — dan werd verondersteld, doch de „kosten” aan tijd en energie hoger. Dat gemiddeld 84 minuten per dag worden doorgebracht onder omstandigheden, die dikwijls slechter zijn dan die bij veevervoer, is wellicht een belangrijk argument voor voorstanders van decentralisatie. Voorlopig zullen de Londenaars echter nog altijd met Macaulay zeggen, dat „An acre in Middlesex is better than a principality in Utopia”, hoewel Macaulay zich waarschijnlijk nooit iets heeft kunnen voorstellen, dat kan worden vergeleken met de „District Railway” op een regenachtige Novemberavond.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De geldmarkt.

De verruiming op de geldmarkt, welke de vorige week een aanvang nam, zette zich gedurende de afgelopen week in versterkte mate voort. Het feit, dat wij thans in een periode komen, waarin in verhouding tot de laatste 6 weken nogal veel schatkistpapier afloopt, is hieraan uiteraard niet vreemd. Naar schatting vervalt er in Maart f 350 mln van dit papier (Februari f 175 mln), terwijl het zwaartepunt der aflossingen in de tweede helft der maand is gelegen.

De banken krijgen hierdoor thans in eerste instantie voortdurend de beschikking over betrekkelijk grote bedragen in de vorm van saldi bij de circulatiebank. Deze middelen worden, zoals gebruikelijk, voor het grootste deel wederom direct in nieuwe jaarspromessen herbelegd. Die instellingen echter, welke debet stonden bij de circulatiebank, waren de afgelopen week in staat met deze gelden een deel van deze hoog rentende schuld af te lossen. Reeds op de weekstaat van De Nederlandsche Bank per Maandag 13 Maart bleken de voorschotten en beleningen dan ook met f 12 mln te zijn afgenomen, en waarschijnlijk zal deze daling in het verloop van de week nog verder zijn voortgeschreden.

Een derde manier, waarop de toevloeiende middelen werden aangewend, was de aankoop op de geldmarkt van dat schatkistpapier, dat daarvoor qua looptijd in aanmerking kwam. Deze aankopen hadden een prijsstijging = discontodaling van verschillende termijnen van dit papier tengevolge; 1 t/m 4 maandspapier noteerde $\frac{13}{8}$ — $\frac{17}{16}$, September t/m Januari papier $\frac{17}{16}$ — $\frac{17}{4}$ pCt.

Tenslotte waren de banken in staat meer geld op call aan de geldmarkt makelaars te verstrekken. Dit groter aanbod leidde ertoe, dat de callgeldrente Donderdag van $\frac{1}{4}$ pCt tot 1 pCt werd verlaagd, en Zaterdag zelfs tot $\frac{3}{4}$

pCt, het niveau kenmerkend voor ruime geldmarkt-situaties.

Gedurende de verslagweek vond een aflossing plaats van f 250 mln bij De Nederlandsche Bank ondergebracht schatkistpapier uit „vrijgegeven” Marshall-geld. De geldmarkt werd door deze „vestzak-brœkzak”-transactie van de Staat uiteraard niet beïnvloed.

De kapitaalmarkt.

De nieuwe regeling, welke in Indonesië is getroffen t.a.v. de Indonesische gulden, stond de afgelopen week in het centrum van de belangstelling. Het was duidelijk, dat de beroepshandel noch het beleggend publiek aanvankelijk wist, of deze maatregel nu als een hausse- of als een baissomotief moest worden opgevat. In het laatste deel van de week kreeg een dalende tendentie voor Indonesische fondsen de overhand. Dit was in overeenstemming met de ervaringen in het verleden opgedaan bij „gewone” devaluaties. Aandelen van ondernemingen in devaluerende landen daalden n.l. meestal op buitenlandse beurzen, m.a.w. de koersstijging uitgedrukt in de gedevalueerde munteenheid, werd overtroffen door de daling van de betreffende valuta t.o.v. de buitenlandse munten.

Wat de Nederlandse aandelen betreft, trok de afgelopen week het op de markt brengen van een aantal emissies de aandacht. Het ging hier uitsluitend om kapitaalsuitbreiding van bestaande ondernemingen, dus om emissies met claims. De inschrijvingskoersen waren niet ver boven pari gesteld (Albatros 110 pCt, Hero 106 pCt, Vulcaansoord 110 pCt), waarschijnlijk om zo hoog mogelijke theoretische claimprijzen te verkrijgen, en daarmee de kans op mislukking zoveel mogelijk te beperken.

In de verslagweek werd door een beschikking in de Staatscourant de mogelijkheid geopend tot uitgifte van „opbouwobligaties” tot een bedrag van ten hoogste f 500 mln. Deze staatsobligaties, rentende 2½ pCt, bij een looptijd van maximum 20 jaar, zullen worden verstrekt aan hypotheekhouders met in de oorlog verwoeste onderpanden. Zij zullen verhandelbaar zijn en à pari in betaling kunnen worden gegeven aan de Staat, indien de aanbieder voor een overeenkomstig bedrag besteedt voor nieuwbouw of hypotheek op nieuwbouw. Op grond van deze conditie wordt verwacht, dat de nieuwe obligaties t.z.t., ondanks de lage rentevoet, niet ver van pari zullen noteren.

	10 Maart	17 Maart
Aand. indexcijfers	1950	1950
Algemeen	160,4	158,8
Industrie	223,9	220,9
Scheepvaart	153,1	152,2
Banken	132,0	129,6
Indonesische aandelen	64,1	63,2
Aandelen		
A.K.U.	180½	178½
Philips	229	227
Unilever	222½	218½
H.A.L.	159	157½
Amsterdam Rubber	146	145
H.V.A.	147	145½
Kon. Petroleum	285½	283½
Staatsobligaties		
2½ pCt N.W.S.	81 ¹ / ₁₆	80 ⁷ / ₈
3—3½ pCt 1947	98 ⁷ / ₁₆	98 ⁹ / ₁₆
3 pCt Invest. certif.	99 ³ / ₈	99 ⁹ / ₁₆
3 pCt Dollarlening	98 ⁷ / ₈	98 ⁷ / ₈

DE BELGISCHE GELD- EN KAPITAALMARKT IN FEBRUARI 1950.

De geldmarkt.

De rede, die door de gouverneur van de Nationale Bank, de heer Frère, werd gehouden op de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van vermelde instelling, werd hier zeer opgemerkt.

Twee passages trokken voornamelijk de aandacht. In de eerste plaats geldt het de opvattingen van de heer gouverneur inzake het toekomstig monetair statuut van België, die in de grond er op neerkomen a. de vaststelling van de goudwaarde van de frank in het vervolg te laten gebeuren door het Parlement en b. de Nationale Bank opnieuw te verplichten minstens 40 pCt dekking in goud of in deviezen, met minstens 30 pCt dekking in goud tegenover de verbintenissen op zicht aan te houden. Een besluit, door de Ministerraad gedurende de oorlog in Londen genomen, legde de vaststelling van de wisselkoers van de frank in handen van de Regering en een ander besluit van dezelfde Regering schafte de vooroorlogse bepalingen af, inzake de minimumdekking van de verbintenissen op zicht, nadat deze laatste beschikking van de statuten van de Nationale Bank reeds was geschorst door een verordening van de bezetter. Beide besluiten van de Regering van Londen hebben tot op heden hun rechtsgeldigheid behouden en liggen mede aan de basis van het huidige Belgisch monetair statuut.

Een tweede passage heeft betrekking op de besteding van de meerwaarde van de goudvoorraad, resulterend uit de devaluatie van de frank in September jl. Aan die meerwaarde — nagenoeg frs 4 mrd — werd tot op heden nog geen bestemming gegeven. In dit verband sprak de heer Frère de wens uit, dat het bedrag in kwestie zou worden aangewend om de geconsolideerde schuld van de Schatkist aan de Nationale Bank voor een deel af te lossen. Zoals bekend, lag het aanvankelijk in de bedoeling van de Regering dit bedrag aan te wenden tot financiering van, de buitengewone begroting. Volgens de heer Frère zouden hiertoe voldoende middelen kunnen worden gevonden op de kapitaalmarkt. De toekenning van de meerwaarde ligt nochtans in handen van het Parlement. Het blijkt nu de bedoeling te zijn van de heer Liebaert, Minister van Financiën, een wetsontwerp in te dienen, waarbij de meerwaarde zou worden toegekend aan de Schatkist. Het bedrag zou op een speciale actiefrekening worden geplaatst bij de Nationale Bank. In een overeenkomst tussen de Minister van Financiën en de gouverneur van de Nationale Bank zou worden bepaald onder welke voorwaarden en voor welke doeleinden de Schatkist die rekening zou mogen aanwenden. Omtrent de inhoud van die overeenkomst werden tussen de heren Liebaert en Frère besprekingen gevoerd, maar hierover is nog niets bekend.

In verband met de feitelijke evolutie van de geldmarkt dient aangestipt, dat de markt erg krap blijft, zowel in de private als in de overheidssector. De rentevoeten ondergingen geen wijzigingen, maar op de daggeldmarkt was het aanbod zo gering, dat de parastatale geldmarkt voor herdisconto in zekere mate beroep moesten doen op voorschotten van de Nationale Bank. Ook de Schatkist had het niet bijster ruim. Daar ook de daling van de goud- en deviezenvoorraad van de circulatiebank een einde nam, ontstond een licht stijgende tendentie van de geldomloop bij de Nationale Bank. Bij de private banken bleven de deposito's nagenoeg stabiel.

Op de niet-officiële goudmarkt viel de sterke baisse aan te stippen van de gouden stukken onder invloed van de dalingen op de internationale markten (gouden pond: 600 tegen 633 vorige maand). Arbitrage van goud tussen Parijs en Brussel tegen dollars, Arbitrage van franken of Franse

franken, veroorzaakte een lichte hausse van laatstvermelde munten (dollar 51½ tegen 50½; Franse frank 13,6 tegen 13,1 en Zwitserse frank 11,85 tegen 11,75).

Kapitaalmarkt.

De hoge bedrijvigheid op de emissiemarkt voor obligaties blijft aanhouden. Op 6 Maart werden de intekeningen opengesteld op frs 650 mln 4 pCt-Kasbons van de Regie van Telegraaf en Telefoon. Het papier geniet staatswaarborg en heeft een looptijd van 5 of 10 jaar naar keuze van de houder. Het is terugbetaalbaar na 5 jaar à pari en na 10 jaar à 105 pCt. Het getuigt voor de ruimte van de markt, dat die lening op nauwelijks één dag van de hand ging. Voor de maand Maart wordt de eerste lening verwacht, die de Kolonie op de Brusselse markt wil plaatsen tot financiering van het tienjarenplan voor de economische en sociale ontwikkeling van Belgisch Kongo. De modaliteiten van uitgafte zijn nog niet bekend, maar het zou gaan om een bedrag van frs 1 mrd. In de loop van April zou de derde schijf komen van de Lening tot Wederopbouw, groot frs 3,5 mrd, die, zoals de vorige schijven met loten zal zijn begiftigd. Tenslotte wordt voorzien, dat vóór Juni de Staat nog een belangrijke lening zal trachten te plaatsen tot financiering van de buitengewone begroting.

De markt voor uitstaand papier stoort zich nochtans niet aan die nakende afroming van de markt, evenmin als aan de krapheid van de geldmarkt. De koersen zetten hun langzaam stijgende beweging verder. De hausse was het meest uitgesproken bij de kasbons van de steden en bij de industriële obligaties. Het schema van de typerendementen zag er per einde maand uit als volgt:

Netto-rendementen van de voornaamste obligatietypes¹⁾.

Obligatietype	Looptijd	Aug. 1948	Dec. 1949	Febr. 1950
Schatkistcertificaten	3 à 10 j.	4,83	4,64	4,62
Kasbons steden	3 à 10 j.	5,07	4,79	4,55
Staatsrenten meer dan 30 j.	30 j.	4,73	4,49	4,45
Industriële obligaties	12 à 15 j.	6,06	5,31	5,15

¹⁾ Er werd rekening gehouden met eventuele terugbetalingspremiën op de vervaldag.

Opmerkenswaard is, dat in de loop van Februari de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid de basisrentevoet voor gewone voorschotten van 5,75 heeft teruggebracht tot 5,5 pCt. Tevens disconteert de N.M.K.N. voortaan wissels, die voortkomen van verkoop op afbetaling. Een dergelijke verkooppraktijk heeft sedert een jaar hier een aanzienlijke uitbreiding genomen.

Op de aandelenmarkt blijkt het omzetcijfer zich te stabiliseren op een dagelijkse omzet van frs 40 à 50 mln. De koersen zetten hun langzaam stijgende beweging verder. Er dient echter te worden aangestipt, dat de fondsen met betere rendementsperspectieven, zoals bouw- en textielwaarden, waarop sedert enkele maanden een speculatieve hausse was ontstaan, enigszins in koers daalden. De koloniale daarentegen gingen opnieuw vooruit.

Koerspeil op de aandelenbeurs te Brussel.

(indices basis 1936-'38 = 100).

	31-12-'48	31-12-'49	28-2-'50
Industriële aandelen	144	169	176
Openbaar nut	93	142	147
Financiële instellingen	92	117	123
Koloniale aandelen	225	233	253
Gemiddeld koerspeil	149	174	183

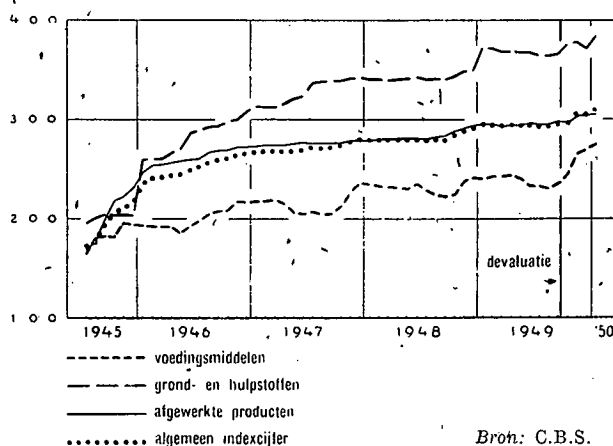
Tenslotte zij vermeld, dat de opening van de termijnmarkt op de aandelenbeurs werd aangekondigd voor 27 Maart a.s. Hiervan wordt een aanzienlijke verhoging van het dagelijkse omzetcijfer verwacht.

Brussel.

V. VAN ROMPUY.

GRAFIEK.

Indexcijfers groothandelsprijzen in Nederland.
(Juli 1938/Juli 1939 = 100).

Bron: C.B.S.

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt- en muntmateriaal	Papier op het buitenland	Tegood bij resp. in het buitenland en buitenlandse Deelstaatsdelen	Voorschotten in rekening (incl. bel.)	Bankbiljetten in omloop.
30 Dec. '46	700.876	4.434.784	100.816	153.109	2.744.151
6 Febr. '50	882.866	102.093	684.119	174.916	2.988.360
13 Febr. '50	883.042	82.608	669.641	157.363	2.957.260
20 Febr. '50	883.073	70.063	694.778	145.900	2.945.330
27 Febr. '50	883.155	64.518	693.683	174.043	3.006.642
6 Mrt '50	883.305	68.309	732.228	156.914	2.990.803
13 Mrt '50	883.443	69.418	737.838	145.180	2.950.127
20 Mrt '50	883.287	71.815	751.694	140.584	2.919.603

Saldi in rekening courant

Data	's Rijks Schatkist	's Rijks Schatkist bijzondere rekening	Geblokkeerde saldi	Saldi in banken in Nederland	Vrije saldi van vreemde banken	Andere vrije saldi
30 Dec. '46		642.304	1.949	32.513	507.060	384.523
6 Febr. '50	570.881	692.602	1.947	26.638	518.512	357.454
13 Febr. '50	528.253	714.261	1.944	27.960	487.837	393.783
20 Febr. '50	521.546	714.233	1.922	30.270	517.837	404.088
27 Febr. '50	443.735	770.039	1.916	30.508	539.516	381.477
6 Mrt '50	414.472	520.900	1.880	33.781	448.656	361.329
13 Mrt '50	521.963	520.900	1.874	46.796	397.911	423.645
20 Mrt '50	561.908					

DE JAVASCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt- en muntmateriaal goud	Vorderingen in vreemd courant betaalbaar	Zilveren tekenmunt en pasmunt	Disconto's en voorschotten op onderpand betaalbaar in eigen courant	Voorschotten aan de Regering v. d. Rep. der V.S.I.
31 Mrt '47	477.080	35.363	33.256	85.402	255.201
15 Febr. '50	674.695	45.601	14.726	66.302	1.685.811
22 Febr. '50	674.695	51.139	14.750	66.334	1.728.750
1 Mrt '50	674.695	49.615	14.723	64.661	1.718.836

Data	Diverse Rekeningen (Actief)	Bankbiljetten in omloop	Rekening courant saldi	
			Van de Regering van de Rep. der V.S.I.	Van anderen
31 Mrt '47	81.527	453.816	—	503.718
15 Febr. '50	40.247	961.955	—	1.288.857
22 Febr. '50	42.433	968.213	—	1.331.745
1 Mrt '50	41.236	979.098	—	1.301.214

Muntbiljettencirculatie per 31 Maart 1947 f 646.830.979.
Muntbiljettencirculatie per 15 Febr. 1950 f 1.021.853.083.
Muntbiljettencirculatie per 22 Febr. 1950 f 1.026.343.995,50.
Muntbiljettencirculatie per 1 Mrt 1950 f 1.038.070.277,50.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 20 Maart 1950.

Activa.	
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f —) Bijbank „ —) Agentsch. „ 500,—)
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art 15, onder 4°, van de Bankwet 1948)	„ —)
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„ 1.350.000.000,—)
Voorschotten in rek. crt op onderpand (incl. beleningen)	Hoofdbank f 135.681.804,57) Bijbank „ 342.006,18) Agentsch. „ 4.559.930,96)
Op effecten enz.	f. 140.583.741,71)
Op goederen en celen	„ 139.695.225,02) „ 888.516,69)
	„ 140.583.741,71 *)
Voorschotten aan het Rijk (art. 20 van de Bankwet 1948)	„ —)
Boekvordering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„ 1.500.000.000,—)
Munt en muntmateriaal:	
Gouden munt en gouden muntmateriaal	f. 870.794.305,41)
Zilveren munt enz.	„ 12.493.027,52)
	„ 883.287.332,93)
Papier op het buitenland	f 71.814.936,84)
Tegoeed bij correspondenten in het buitenland	„ 750.407.670,71)
Buitenlandse betaalmiddelen	„ 1.286.275,97)
	„ 823.508.883,52)
Vorderingen in guldens op vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	„ 369.406.204,82)
Belegging van kapitaal, reserves, pensioenfonds en voorzieningsfonds	„ 121.168.182,47)
Gebouwen en inventaris	„ 2.000.000,—)
Diverse rekeningen	„ 294.392.207,85)
	f 5.484.347.053,30)
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—)
Reservefonds	„ 15.333.335,71)
Bijzondere reserves	„ 61.674.999,18)
Pensioenfonds	„ 22.811.531,49)
Voorzieningsfonds personeel in tijdelijke dienst	„ 1.499.667,79)
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)	„ 66.871.105,—)
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgifte)	„ 2.919.602.815,—)
Bankassigaties in omloop	„ 101.236,60)
Rekening courant saldo's:	
's Rijks Schatkist	f 561.907.556,53)
's Rijks Schatkist bijzondere rekening	„ 520.899.611,65)
Geblokkeerde saldo's	„ 1.873.934,56)
Saldo's van banken in Nederland	„ 46.796.415,14)
Vrije saldo's van vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	„ 397.911.087,54)
Andere vrije saldo's	„ 423.645.248,26)
	„ 1.953.033.853,68)
Crediteuren in vreemde geldsoort	„ 23.592.526,49)
Diverse rekeningen	„ 399.825.982,36)
	f 5.484.347.053,30)

*) Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen f —)
 *) Waarvan aan-Indonesië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) „ 34.259.225,—)
 Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten „ 136.316.766,50)

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Buitenswissels	Disconto's en voorschotten	Effecten	Biljetten in omloop	Andere crediten
31 Dec. 1946	4.949,9	158,0	238,7	52,7	4.090,7	1.163,7
28 Febr. 1950	6.231,8	264,0	90,6	41,7	4.245,1	2.005,5
7 Mrt 1950	6.247,4	264,4	89,8	41,7	4.195,5	2.076,5
15 Mrt 1950	6.247,2	265,1	89,2	41,7	4.147,6	2.127,1

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Goudvoorraad	Vorderingen o. h. buitenl. v. m. betalingsacc.	Tegoeed op het buitenland	Handelspapier op België en overheidseffecten	Voorschotten op overheidsfondsen	Deel- en pasmunt
16 Sept. 1948	28.136	11.042	427	9.986	303	414
9 Febr. 1950	29.754	8.134	2.058	10.991	260	589
16 Febr. 1950	29.754	8.251	2.091	10.251	296	587
23 Febr. 1950	29.747	7.977	1.874	10.307	261	573
2 Mrt 1950	29.820	8.217	1.976	11.844	339	540
9 Mrt 1950	30.191	8.613	1.668	11.360	263	508

Data	Overheidsfondsen	Totaal activa	Bankbiljetten in omloop	Rekening courant saldi		
				Schatkist	Buitenlandse banken	Totaal
16 Sept. 1948	657	91.729	81.568	22	2.425	6.251
9 Febr. 1950	915	95.173	87.057	195	1.245	4.335
16 Febr. 1950	915	94.558	86.317	305	1.255	4.371
23 Febr. 1950	915	94.220	86.114	198	1.215	4.309
2 Mrt 1950	952	96.067	87.664	182	1.258	4.504
9 Mrt 1950	975	96.052	87.350	268	1.211	4.641

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	7 Mrt 1950	28 Febr. 1950
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederl. Bank N.V.	f 420.903.495,29	f 420.197.762,12
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	„ 317.750,03	„ 1.722.498,85
Kasvorderingen wegens creditverstreking aan het buitenland	—	—
Daggeldlening tegen onderpand	—	—
Saldo der postrekeningen van Rijkscomptabelen	„ 306.676.074,98	„ 284.499.856,87
Voorschotten op ultimo Januari 1950 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	—	—
Vordering in rek. courant op: V.S. Indonesië	„ 48.135.002,15	„ 48.135.002,15
Suriname	„ 29.362.316,06	„ 29.362.316,06
Ned. Antillen	—	—
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	—	—
Het staatsbedrijf der P., T. en I.	—	—
Andere staatsbedrijven en instellingen	„ 437.858.079,32	„ 437.408.000,12
Verplichtingen		
Voorschot, door De Nederl. Bank N.V., verstrekt	—	—
Voorschot, door De Nederlandsche Bank N.V. in rekening courant verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 2006.690.600,—	f 2005.390.600,—
Schatkistpromessen bij De Nederlandsche Bank N.V. ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„ 1.600.000.000,—	„ 1.600.000.000,—
Schatkistpromessen in omloop (rechtstreeks bij De Nederl. Bank N.V. is geplaatst nihil) f 5.855,1 mln, w.o. garantie Bretton Woods f 1.151 mln	„ 4.714.100.000,—	„ 4.741.300.000,—
Daggeldleningen	—	—
Muntbiljetten in omloop	„ 137.684.645,—	„ 138.400.905,50
Schuld op ultimo Januari 1950 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	„ 132.753.695,13	„ 132.753.695,13
Schuld in rek. courant aan: V.S. Indonesië	—	—
Suriname	—	—
Ned. Antillen	„ 17.140.985,61	„ 18.430.946,62
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	„ 32.354.397,99	„ 41.109.808,16
Het staatsbedrijf der P., T. en I.	„ 250.350.697,69	„ 242.595.028,13
Andere staatsbedrijven	—	—
Schuld aan diverse instellingen in rekening met 's Rijks Schatkist	„ 1.592.846.903,06	„ 1.579.528.263,06

ENIGE INDEXCIJFERS VAN DE INDUSTRIËLE PRODUCTIE IN NEDERLAND 1).

1938 = 100.	1947	1948	1949	Aug. 1949	Sept. 1949	Oct. 1949	Nov. 1949	Dec. 1949
Algem. productie-index van de industrie	94	113	126	121	133	138	140	136
Steenkolen	75	82	87	88	90	90	88	91
Electriciteit afgeleverd aan het net	142	173	196	174	188	218	238	252
Gas	98	120	124	112	109	125	135	137
Stikstofmeststoffen	67	82	88	86	77	97	94	102
Ruwijzer	108	165	162	133	129	142	160	152
Walsproducten van ijzer en staal 2)	137	210	.	214	304	268	318	.
Rijwielen	67	122	153	151	170	149	150	128
Cement	114	129	124	141	129	120	133	110
Metselstenen	69	93	104	105	107	115	122	116
Deuren	57	110	109	81	107	107	115	107
Rubber (gehele industrietak)	200	288	.	241	249	305	.	.
Courantpapier	40	81	81	85	84	80	109	67
Katoen- en linnenweverijen	60	71	79	87	81	83	87	83
Tricotage-industrie	85	107	134	120	141	147	165	169
Schoenen	110	137	.	107	133	138	119	.
Sigaren	60	60	.	61	.	.	.	.
Sigaretten	124	133	.	161	.	.	.	.
Boter	52	70	83	111	92	83	68	60
Margarine	109	149	.	194	201	235	213	.
Kaas	51	77	101	146	121	90	70	74

1) „Mededelingen”; . betekent: de gegevens ontbreken; gecorrigeerde gegevens zijn cursief gedrukt.
2) 1940 = 100.

INDEXCIJFERS VAN GROOTHANDELSPRIJZEN IN NEDERLAND 1).

Juli '38-Juni '39 = 100	1947	1948	1949	Nov. 1949	Dec. 1949	Jan. 1950
Voedingsmiddelen:						
plantaardige	230	228	231	240	245	250
dierlijke	199	233	253	285	290	294
totaal	214	231	243	265	270	275
Grondstoffen:						
houtw. buitenlands	631	567	529	517	517	547
chem. producten	342	376	383	358	357	357
textielwaren	284	283	290	306	309	314
leder	243	304	553	738	725	732
metaalwaren	294	306	311	315	298	298
papierwaren	474	524	388	392	392	430
hulpstoffen	201	216	264	265	265	283
totaal	328	342	370	378	372	384
Afgewerkte producten:						
glas, aardewerk enz.	256	269	282	286	290	291
houtwaren	390	382	375	371	371	376
chem. producten	318	325	362	374	376	377
textielwaren	344	360	382	416	418	421
lederwaren	321	330	376	399	404	409
papierwaren	303	347	355	342	342	342
gefabr. voed. midd.	223	225	235	235	236	236
metaalwaren	263	270	273	274	274	276
totaal	276	283	297	303	304	305
Algem. indexcijfer	271	281	296	306	306	310

1) Bron: „Statistisch Bulletin van het C.B.S.”; gecorrigeerde gegevens zijn cursief gedrukt.
2) De wegingscoëfficiënten zijn vastgesteld overeenkomstig de verhoudingen in 1941.

BANK VAN FRANKRIJK. (Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Disconto's en voorschotten	Voorschotten aan de Staat			
			Vaste	Schatkist	Bezettingskosten Duitsland	Diversen
26 Dec. 1946	94.817	118.302	59.449	67.900	426.000	426.000
9 Febr. 1950	52.981	375.225	125.042	163.200	426.000	426.000
16 Febr. 1950	52.981	362.611	125.042	165.000	426.000	426.000
23 Febr. 1950	52.981	378.946	125.042	165.200	426.000	426.000
2 Mrt 1950	52.981	373.128	125.042	164.600	426.000	426.000

Data	Bankbiljetten circulatie	Deposito's			
		Totaal	Staat	accords de coop. économique	Diversen
26 Dec. 1946	721.865	63.458			
9 Febr. 1950	1.285.453	129.073	10	11.316	117.748
16 Febr. 1950	1.269.627	131.095	74	13.406	117.615
23 Febr. 1950	1.271.387	135.092	79	14.155	120.858
2 Mrt 1950	1.317.002	121.689	16	17.078	104.596

BANK VAN ENGELAND.

(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaalvoorraad	Govt debts and Govt securities	Fiduciary issue	Biljetten in circulatie	Biljetten in Banking Dept	Gouden en Zilveren munten
25 Dec. '46	0,2	1.449,1	1.450	1.428,2	62,1	1,3
15 Febr. '50	0,4	1.299,3	1.300	1.248,5	51,3	5,3
22 Febr. '50	0,4	1.299,3	1.300	1.247,2	53,2	5,2
1 Mrt '50	0,4	1.229,3	1.300	1.250,8	49,6	5,1

Data	Govt securities	Other securities		Deposits			
		Disc. and advances	Securities	Totaal	Public accounts	H.M. Treasury Special account	Banken
25 Dec. '46	311,8	13,6	15,8	346,5	10,3	—	278,9
15 Febr. '50	468,2	19,7	26,4	553,0	18,4	131,7	287,2
22 Febr. '50	463,9	22,0	22,8	548,6	14,0	136,0	285,2
1 Mrt '50	457,8	22,7	33,7	550,4	13,7	136,0	284,3

AANGEBODEN:
Electrische Elliot
ADRESSEERMACHINE
met lijstapparaat, in prima staat, lage prijs! Br. onder No. ESB 1682, bur. v. d. bl., Postbus 42, Schiedam.

Te koop FIAT 1100 1948, in z. g. st. Desk. onderz. toegestaan. H. J. CASSEE, Donkerelaan 10, Bloemendaal. Tel. 22542.

Te koop: Pontiac 1938, nwe banden, super cushion, nwe motor, zoeklicht, enz. Prachtige wagen. Prijs f 3450. Deukenfabriek „De Eendracht”, Kanaalpad 7, Apeldoorn.

Gevr. van part.: Personenauto, n.o.d. 1946, liefst Chevrolet of Pontiac. Aanb. Veldm. Montgomeryweg 48, Soesterberg. Tel. K 3403, no. 567.

The Statist

ESTABLISHED 1878

An Independent Journal of Finance and Trade

OBJECTIVE APPRAISALS
CONSIDERED JUDGMENT
IMPARTIAL OPINION

Contains most complete range of British economic and financial statistics published in any weekly journal

World wide circulation

Annual subscription rate: (post free to include all supplements) £ 3:2:6 (fl 33,40)

A Special Supplement on Economic Conditions in The Netherlands was published on January 31 1948. A limited number of this Supplement remain for sale.

LONDON: 51 CANNON STREET, E.C. 4

N.V. HERO CONSERVEN BREDA

GEVESTIGD TE BREDA

**Uitgifte van nominaal
f 750,000.— aandelen,**

in stukken groot nom. f 1000.— aan toonder,

ten volle delende in de winst van het lopende boekjaar, eindigende 31 December 1950, en volgende boekjaren.

Ondergetekende bericht, dat zij de inschrijving op bovengenoemde aandelen, uitsluitend voor houders van aandelen, openstelt op

Maandag 27 Maart 1950,

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur, bij haar kantoren te **Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Breda,**

tot den koers van 106 pCt.,

op de voorwaarden van het prospectus dd. 16 Maart 1950.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn verkrijgbaar bij de inschrijvingskantoren.

Nederlandsche Handel-Maatschappij, N.V.

Amsterdam, 16 Maart 1950.

Nederlandsche Handel-Maatschappij, n.v.

DEVIEZENBANK

Hoofdkantoor: Amsterdam,
Vijzelstraat 32

115 kantoren in Nederland en Azië
New York — Londen — Tanger

VOORLICHTING OP FINANCIËEL
EN ECONOMISCH GEBIED

◆ Beschikbare krachten ◆

JURIST

wonende-in Den Haag, 45 jaar oud, met ruime ervaring op financieel en economisch gebied, zoekt **nevenbetrekking**, waarvoor gedeelte van de dag en de avonden beschikbaar. Brieven worden gaarne ingewacht onder no. ESB 1681, bur. v. d. blad, Postbus 42, Schiedam.

TECHNISCH-ECONOOM

45 jaar, gewend leiding te geven, de moderne talen vlot beheersend, wenst van positie te veranderen. Prima ref. beschikbaar.

Br. onder no. ESB 1683, bur. v. d. blad, Postbus 42, Schiedam.

DE MAATSCHAPPIJ TOT FINANCIERING VAN HET NATIONAAL HERSTEL N.V.

roept aandeelhouders op tot het bijwonen van een

Jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders

te houden op 28 Maart 1950 te 15 uur in het kantoorgebouw van de maatschappij, Kneuterdijk 6 te 's-Gravenhage.

A G E N D A :

1. Opening.
2. Goedkeuring notulen vorige vergadering.
3. Jaarverslag van de directie.
4. Vaststelling van de balans op 31 December 1949 en de winst- en verliesrekening over het vierde boekjaar.
5. Vaststelling van het dividend.
6. Benoeming van een lid van de Raad van Toezicht in verband met het periodieke aftreden van een commissaris ingevolge art. 18 sub 4 van de statuten der vennootschap.
7. Rondvraag.
8. Sluiting.

De jaarstukken liggen ter inzage ten kantore van de maatschappij, Kneuterdijk 6 te 's-Gravenhage, alsmede ten kantore van De Nederlandsche Bank N.V., Afdeling Secretarie, te Amsterdam.

Houders van aandelen aan toonder, die genoemde vergadering wensen bij te wonen, dienen hun aandelen uiterlijk 25 Maart 1950 tegen regu, dat tevens als bewijs van toegang tot de vergadering zal dienen, te hebben gedeponereerd bij een van de volgende banken:

Amsterdamsche Bank N.V.
De Twentsche Bank N.V.
Heldring & Pierson.
Incasso-Bank N.V.
Lippmann, Rosenthal & Co.
R. Mees & Zoonen.
Nederlandsche Handel-Maatschappij N.V.
Nederlandsch Indische Handelsbank N.V.
Pierson & Co.
Rotterdamsche Bank N.V.
De Nederlandsche Bank N.V., Afd. Bewaarneming, Oude Turfmarkt 127, Amsterdam.

De President-Directeur:
J. F. POSTHUMA.

◆ Vacatures ◆

GEMEENTE ALMELO

Burgemeester en Wethouders der gemeente Almelo roepen sollicitanten op naar de betrekking van

HOOFD van het op te richten SOCIOGRAFISCH BUREAU

Salaris f 5300.— tot f 6200.— (+ 5 pCt.), aanstelling boven het minimum is mogelijk.

Vereiste: Drs. in de Sociografie. Practische ervaring strekt tot aanbeveling.

Sollicitaties op zegel met uitvoerige inlichtingen te richten aan B. en W. binnen 14 dagen na verschijning van dit blad.

Het hoofdbestuur van de

Algemene Nederlandse Landarbeidersbond

(aangesloten bij het N.V.V.)

roept sollicitanten op naar de functie van

SOCIAAL-ECONOMISCH ADVISEUR

Vereisten: Universitaire opleiding (Wageningen of Rotterdam), economisch-landbouwkundige studierichting. Salarisregeling in onderling overleg vast te stellen. Sollicitaties, (uitsluitend schriftelijk) uiterlijk 15 April a.s. in te dienen bij het Hoofdbestuur van de A.N.L.B., Catharijnesingel 38, Utrecht.

Herplaatsing wegens misstelling

LEVER BROTHERS & UN-
LEVER N.V. ROTTERDAM

RECEPISSEN VAN 3½ %
CONVERTEERBARE
OBLIGATIËN, LENING 1949

De Raad van Bestuur bericht, dat bovenvermelde receipten stuk om stuk, tot 15 Januari 1951 kosteloos, ter wisseling in definitieve obligatiën voorzien van coupon No. 3 per 1 Juli 1950 e.v., kunnen worden aangeboden bij de kantoren, aan de voet van receipten vermeld, van 15 Maart a.s. af op iedere werkdag van 9—12 uur v.m., behalve des Zaterdags.

De receipten moeten vergezeld zijn van waardetekende nummerlijsten, onderop de nummers naar volgorde zijn gerangschikt.

Na 15 Januari 1951 komen de zegelkosten ad f 7.50 per obligatie van f 1.000.— nominaal voor rekening van de aanbieder.

Rotterdam, 10 Maart 1950.

Fa. A. O. Beuth van Wickevoort Crommelin

Amsterdam-Z. Tel. 25410

Corns v. d. Lindenstraat 22

Verzekeringadviseurs.

Lod. S. Beuth

specialist Gezins- en Oude-
dagsverzorging.

Adviezen inzake:

Pensioen-voorzieningen voor
Staf en Personeel.

Organisatie Bedrijfs- en Onder-
nemingspensioenfondsen.

Aanvulling en regularisatie van
bestaande nalagen.

ADVERTEER IN DE

ESB

N.V. „VULCAANSOORD”

GEVESTIGD TE TERBORG, gemeente Wisch.

**Uitgifte van f 250.000.—
gewone aandelen**

in stukken groot nom. f 1000.— aan toonder.

Ondergetekende bericht, dat de inschrijving op bovengenoemde aandelen, uitsluitend voor houders van claims van gewone aandelen, zal zijn opengesteld op

Maandag 27 Maart 1950

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur, bij haar kantoren te **Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage** en **Arnhem**,

tot den koers van 110 pCt.

Prospectussen en inschrijvingsformulieren zijn bij de kantoren van inschrijving verkrijgbaar.

De Twentsche Bank N.V.

Amsterdam, 17 Maart 1950.

N.V. NIEUWE AFRIKAANSCH HANDELS-VENNOOTSCHAP

GEVESTIGD TE ROTTERDAM

**UITGIFTE van
Nominaal f. 1.115.400,- gewone aandelen**

ten volle delende in de winst over het
boekjaar 1 November 1949—31 October 1950
tegen de koers van 140%

De inschrijving op bovengenoemde aandelen wordt uitsluitend voor de houders van gewone en 6 pCt. cum. preferente winstdelende aandelen opengesteld op

DONDERDAG, 30 MAART 1950

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur, ten kantore van

de Heren **R. MEES & ZONEN**

te Rotterdam en 's-Gravenhage.

de Heren **BEELS & CO. — DE CLERCQ &**

BOON HARTSINCK te Amsterdam

op de voorwaarden van het prospectus dd. 20 Maart 1950.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten benevens, tot een beperkt aantal, exemplaren van het laatste jaarverslag en de statuten, zijn bij de inschrijvingskantoren verkrijgbaar.

R. MEES & ZONEN

**BEELS & CO.—DE CLERCQ &
BOON HARTSINCK.**

Rotterdam

Amsterdam, 20 Maart 1950.

Amsterdam

Economisch - Statistische Berichten

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.
Bankiers: R. Mees en Zonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie, 14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26,— per jaar; voor België/Luxemburg f 28,— per jaar, te voldoen door storting van de tegenwaarde in Belgische francs bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische postgirorekening no 260.34.

Uniegebieden en Overzeese Rijkdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,— per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.